

MENIH ANDRAS KUH (na desni) je bil velik sovražnik Židov. Ko so nastale na Ogrskem nacistične protizidovske postave, je ta menih poskrbel, da je bilo v Budimpešti 94 Židov umorjenih. V nji je bil nedavno tudi sojen. Na sliki na levi je dekle, ki je bila pričica tistemu dogodku in je sedaj na obravnavi v Budapešti pričala proti njemu. Bil je obsojen na smrt, cerkev pa ga je med tem izobčila. Iz slike je razvidno, da mu ni bilo žal njegovega dejanja.

Politična kriza v Evropi in drugje narašča

O BODOČNOSTI NEMČIJE ŠE NIČ SPORAZUMA. NEVARNA UHLADITEV ODOŠAJEV MED ZED. DRŽAVAMI IN SOVJ. UNIJO. — SPLETKE, KI RAZDRUŽUJEJO EVROPO IN VES SVET

Cezdalje bolj je razvidno, da je bila smrt predsednika Roosevelta za ves svet ogromna izguba. Kajti načeljeval je deželi, ki je najbogatejša, najboljše industrializirana in militaristično najmočnejša. In zato je za ves svet silno važno, kdo je na krmilu take države.

Omajani odnošaji
Ena izmed največjih Rooseveltovih zaslug je bila ustvaritev dobrih odnošajev s Sovjetsko unijo. Predno je bil izvoljen, naša vlada Sovjetske unije sploh priznati ni hotela. On je to kvarno zmoto odpravil, čeprav se je s tem domačim reacionarjem silovito zameril. Roosevelt ni Rusije — take kot je — samo priznal, ampak ji je ob obletnicah njene revolucije celo čestital, čeprav ga je ameriški torijski tisk vsled tega še bolj napadal.

Od kar je umrl, so se v Moskvi bali, da ameriška vlada bržkone ne bo več tako pristrana do nje. Dasi je bil naš državni departament tudi pod Rooseveltom zelo reacionaren, mu vendar ni dopustil spletakarit proti Rusiji. A odslej so se odnošaji med Washingtonom in Moskvo zelo ohladili in nevarnost je, da se bosta začeli ti dve vladi naravnost sovražiti druga drugo.

Krivda na obeh straneh
Krivda seveda ni samo v Washingtonu. Po Rooseveltovi smrti so v Moskvi vse preveč pokazali, da nimajo v našo vladno nič zaupanja in s tem so dali priložnost tistim politikom v naši deželi, ki so nezaupanje podpirali v namenu, da zrušijo slovo, ki jo je Roosevelt gradil. In sedaj še atomsko bomba, ki je že itak nepristransko odnošaje še bolj ohladila. Nikomur ne more biti skrito, da se tu čimdalje bolj naravnost deluje za vojno z Rusijo. Ne sicer v vladi sami, ampak med tistimi krogi, ki smatrajo, da kapitalizem ne more biti varen, dokler bo obstojala Sovjetska unija. Vse in trige, ki jih uganja tukajšnja in evropska reakcija, se vrše s tega stališča. Koliko je temu krivda tudi sovjetska vnanja politika, je vprašanje nazorov. A tudi mnogi prijatelji Rusije smatrajo, da je Moskva parkrat pokazala preveč trne, kar je utrdilo washingtonsko in london-

sko "trmo", in pa da na mednarodnih konferencah ni pokazala še nobenkrat prave volje za razumevanje in sodelovanje. Nedvomno se te taktike Moskva drži zato, ker ne zaupa kapitalističnemu svetu.

Neurejenost v Evropi
Največ škode ima vsled tega nesporazuma med vesilami Evropa. Glede bodočnosti Nemčije so še vedno brez načrta. To pomeni negotovost ne samo za njo, temveč za vse dežele, ki so bile ekonomsko privezane nanjo.

O Rusiji se je zelo razširila trditev, da v Nemčiji pleni, in da so njeni vojaki navadni tolovaji in barbari. To, da niso sami angeli, je gotovo. Saj se marsikaj piše tudi o angleških, ameriških in francoskih vojakih. In stara resnica je, da po vojni nastane takozvani val zločinov, ki ga ni lahko ustaviti.

Nemčija je sedaj razdeljena v upravo med štiri dežele in v vsakem delu je uprava drugačna. Rusi Američanom in Angležem očitajo, da so napram nacijem vse preveč prijazni in da imajo še vedno mnogo hitlerjevcev na važnih mestih. A ameriški in angleški krogi pa širijo (Konec na 5. strani.)

AMERIŠKI ŠKOFJE ZA "STROGO POLITIKO" PROTI SOVJ. RUSIJI

Na konferenci ameriških katoliških nadškofov in škofov, ki načeljujejo svoji organizaciji National Catholic Welfare Council, so mnogi govorili posebno o Poljski, Slovaški, Hrvaški in Sloveniji. Rekli so, da je v teh deželah zavlada komunistični tero, ki ga ščiti Sovjetska unija s svojo oboroženo silo. Domenili so se, da je treba proti temu kaj ukreniti. Pa so odobrili sedanjo "strogo" ameriško vnanjo politiko proti Sovjetski uniji in zahtevali, da mora postati še ostriša.

To, kar so v omenjenih deželah zagovarjali, je klerofašizem. Škofje v vseh omenjenih deželah so pomagali v času okupacije Hitlerju. Na Slovaškem je prevzela takratno vlado duhovščina in naravno — po skrahiranju tretjega rajha so monsignorji zbežali. Tako se je zgodilo na Hrvaškem, kjer je duhovščina podpirala kvizlinga Paveliča, in na Slovenskem, kjer je ljubljanski škof pozival verni narod v borbo za Hitlerja pod geslom, da se gre zoper komunizem.

Katoliški škofje in nadškofje so na svoji konferenci v Washingtonu ta dejstva vedeli. Morda so si med sabo priznali, da je hierarhija vseh teh dežel, pa v Italiji, Nemčiji in v Avstriji storila silovito napako, ker je stavila vse na Hitlerja in na fašizem. Toda javno pa so odobrili staro politiko Vatikana, ki podpira najtrnjejšo reakcijo in je vsled tega svojo igro izgubil. Vero so cerkveni politiki izrabili v prid borbe za ohranitev starega reda, za utrditev fašizma in za večanje cerkvenih bogastev. Ko sta Hitler in Mussolini padla, so se zrušile tudi njune lutkarске vlade v Zagrebu, v Bratislavi, Pragi, v Ljubljani itd., in ker jih je tvorila glavnem duhovščina, je naravno, da je cerkev v teh deželah vsled svoje zgrešene politike zelo prizadeta. Kajti osvobodilna gibanja so ji vzela veleposresta in jih razdelila med ljudi, katerim po vsej pravici spadajo. In ob enem so klerikalizmu vzela politično moč. Ameriški nadškofje vedo, da se verske nauke tam še lahko označuje, ampak morajo biti res nauki, ne pa sredstvo za varanje in izžemanje naroda. In tudi če postane naša vlada napram Rusiji še "strožja" kot je, klerikalizem v Sloveniji, na Hrvaškem in Slovaškem, pa tudi na Poljskem je doigral.

PRIPREDAVATEV SANSOVH PODRUŽNIC V CHICAGU BILA VELIK USPHEH

Ako je kdo dvomil, s kom je slovenska publika v Chicagu, se je v nedeljo 18. novembra v dvorani SNPJ prepričal, da je s Slovinskim narodnim svetom bolj kot še kdaj od kar je bil ustanovljen.

Spored sam sicer ni bil kaka posebna stvar, ampak načelnost je dobila priznanje. Govoril je na kratko predsednik centralnega odbora SANSOVH podružnice Anton Krapenc, bile so predvane filmske slike iz Jugoslavije in pa o nacijskih zločinih v taboriščih tretjega rajha, nastopili so pevski zbor Prešeren, zbor Slovenske ženske zveze in mladinski krožek SNPJ, govoril je Etbin Kristan, Mirko Kuhel in Joško Oven pa je napravil apel za prispevke v Sansov sklad. Kolekta je znašala nad sedem

sto dolarjev, ves prebitek pa bo, kot so rekli tisti, ki so imeli opravka s tem, precej nad tisočak.

Glavni govornik je bil dr. Slavko Zore, svetnik pri jugoslovanskem poslanstvu v Washingtonu. On je šel skozi borbo, bil je častnik v partizanski armadi in ima silno vero v novo Jugoslavijo, ki se je 11. novembra s plebiscitom odločila odpraviti monarhijo in uvesti v državo tako uredbo, ki bo v korist narodu, ne raznim Petrom, knezom Pavlom in knjeginjam ter princezam, in ne tistim, ki sedaj od zunaj spletkarijo, da bi Angleži in Američani udarili tja.

V Jugoslaviji je bila vojna od napada nanjo pa do zadnjega dne, ko je Nemčija kapitulirala

Čemu treba še eno zvezo delavskih unij?

Minuli teden je bilo v dnevnem tisku poročano, da se John L. Lewis resno ukvarja s ponudbo, da ustanovitev še ene zveze delavskih unij. Glavni predlog je baje prišel od unije telefonskih nameščencev, ki šteje okrog četrtil milijona članov. Sedaj je "samostojna" in mnogi so jo smatrali, ali pa jo še smatrajo za "kompanijsko unijo."

Poleg te je še mnogo drugih takozvanih neodvisnih unij, ki nočejo v AFL in ne v CIO, a so sedaj, ko se vrši takozvana konferenca zastopnikov delavstva in korporacij uvidele, da niso upošteevane in da jih pri zvezni vladi sploh ne poznajo.

Trdijo, da je v "neodvisnih" unijah okrog tri milijone članov, neštetišunij unijo premogarnih kateri. načeljuje. John L.

Lewis. Veliko teh unij je bilo prvotno ustanovljeno od kompanij samih in pod njihovo kontrolo. Postava jim tega več ne dovoljuje, pa so postale saj teoretično samostojne.

Ako res pride do ustanovitve še ene zveze delavskih unij, bo to le nov dokaz nezrelosti ameriškega delavstva, ker ne zapade, da mu je bodočnost le v enotnosti, ne pa da si bi kup unij nagajalo druga drugi in pozivljale člane v stavke ne za višje plače, ampak vsled jurisdikcijskih sporov.

Zvezni kongres na socialne zakone čisto pozabil

Ze dolgo je tega, ko je Truman sedanjemu kongresu predložil načrt za ekonomsko presilno dežele, za izboljšave v socialnem zavarovanju, za več podpore brezposelnim in za sprejetje zakona, ki bi vladi nalagal, naj se pripravi za velikimi javnimi deli čim bi se videlo, da privatna industrija ne bo mogla uposliti vseh tistih milijonov delavcev, ki so bili najeti v vojni industriji.

Toda vzlic obilici govorjenja je kongres v vseh teh vprašanjih še vedno tam kakor je bil ob svoji izvolitvi pred enim letom. Predsednikovi predlogi so v raznih odsekih vsi razmrevarjeni, ali pa pozabljeni. In to, kar naj bi zbornica na polju socialne zakonodaje koncem konca sprejela, so le besede. Ogromen stanovanski problem je le predmet debate v tisku a kar pa se zakonodaj tiče, smatrajo, da to spada "privatni iniciativi". Je sicer nekaj načrtov, ki naj bi pomenili, da se tudi zvezna vlada in pa vlade posameznih držav brigajo zato, a vsi so tako spisani, da naj bi korist od njih imeli zemljiški prekupci, kontraktorji in banke.

Vsa velika obetanja pokojnega Roosevelta, ki je prerokoval, kako zelo se bomo v tej in v drugih deželah brigali za koristi "malega človeka", so torej padla v vodo. In ameriško gospodarstvo gre v enake toke kakor po prejšnji vojni. In vse se tako zdi, da bodo tudi posledice enak pogubne. Ameriški svet je na "zadnje depresijo" že zelo pozabil, pa ne ve, da se lahko spet ponovi.

KONFERENCA PROSVETNE MATICE V WAUKEGANU

V nedeljo 25. novembra ob 10. dop. bo v Waukeganu v Slovanskem narodnem domu konferenca Prosvetne matice in J. S. Z. Tajnik krajevne organizacije Anton Garden bo poročal o njenem delu, podana bodo poročila iz naselbin, o delu pri naših publikacijah (Chas. Pogorelec) in pa o naših splošnih aktivnostih z ozirom na sedanji položaj tu in po svetu.

in nato je še trajala, ker so se čete hrvaških, srbskih in slovenskih kvizlingov pomikale iz nje v nadi, da se rešijo pod okrilje Angležev in Američanov v avstrijskih krajih, ali pa v Italiji.

Dr. Zore je dejal, da je na eni strani narod, na drugi pa njegovi izdajalci in pa taki, ki so vsled propada starega režima in starega reda, ki je bil skoz in skoz diktatorski in protiljudski, vse izgubili. Ta narod, ki se je tam boril proti okupatorju in s kvizlingi, sedaj grubi. Obnavlja mostove, železnice in ceste, popravlja hiše in dela si nove, kjer so bile požgane. To je narod, ki hoče živeti z delom in imeti tudi sadove od svojega dela.

KOMENTARJI

Predsednik Truman se je zelo zameril babilistom v Texasu, ker je rekel, da popije tu pa tam nekaj žganja in da igra poker. "Noben dober babilist ne uživa žgane pijače in tudi kart ne prime v roke." Na svoji konvenciji so soglasno odobrili predlog, da se Truman ne sme imenovati za nobenega častnega direktorja babilističnih visokih šol in da se ga sploh ne sme smatrati za dobrega vernika. To pomeni, da je bil pokojni Roosevelt, po katerem mladijo kot da ga še ni bilo večjega zločinca v zgodovini. Hudi pa so nanj zato, ker se je z Nemčijo in Japonsko spustil v vojno.

Anton Subelj je imel v minulnem tednu v newyorških listih precej kolon in tudi drugod po nekaj vrstic. Radi njega, ali saj tako se bi dalo sklepati, je stopil — njemu v bran — ves pevski zbor newyorške opere, ki šteje 94 članov. In Subelj, kot običajno, je zmagal. On je v zboru zastopnik unije, a nesreča je, da kot še marsikje, tako se tudi tam tepeti za članarino dve uniji.

Atomska bomba je dobila na sestanku med Trumanom, Attleejem in kanadskim premierjem Kingom precej pozornosti. Morda — kot tu že prej večkrat rečeno, vsled "živčne" vojne proti Rusiji. A izgleda, da ta boj proti nji pojema. Stalin se nikakor noče oglasiti, Molotov je za spravo in istotako tudi Truman, Attlee, general Eisenhower in mnogi drugi veljaki. Torej se hujskačem, ki pravijo, da bo vojna končana šele s porazom USSR, nada ne bo uresničila. Mi potrebujemo mir, Rusija še bolj.

Škof Rožman se zvija. Ne ve, kako bi opravičil svoje podpiranje Hitlerja, prej Mussolinija, Paveliča in pa fašizma v splošno" je udaril in po papeževih dne 10. nov. prinaša njegove po-

zdrave in pa "blagoslov". Kajti ko se enkrat oblečeš v škofovski plašč, imaš še nekaj poseben privilegij oddajati blagoslove. Rožmanu se namera vzlic temu ni posrečila. Priznal je, da je imel odločevati edino med Titovim komunizmom in cerkvijo. Pa je bil za cerkev in s tem za Hitlerja.

Med vrsticami Rožmanovega pisma, datirano 13. oktobra in objavljeno v "Am. d." dne 10. novembra, je razvidno, da je stavil na napačnega konja. Ne proti fašizmu, proti "komunizmu" je udaril po papeževih navodilih in zato je zdaj brez škofofije in brez službe. Ker gospodu škofu nočemo delati nikakršne krivice, naj tu objavimo njegovo omenjeno pismo v celoti. Poslano je bilo newburškemu novičarju kanoniku Omanu v Cleveland. Glasi se (namreč kakor objavljeno v "A. d." v originalu; da"i je bilo v Omanovi pisarni kaj "cenzurirano", ne vemo):

Po dolgih letih, ki so nam prinesla premožno bridkosti pa tudi mnogo tolažbe, se mi nudi priložnost, da Vam pošljem pozdrav in blagoslov. Upam, da bo pismo priložilo srečno v Vaše roke, naj ga angel varuh spremlja.

Razumem, da imajo Slovenci o nas duhovnikih v domovini slabo mnenje, češ, da smo v tej usodni uri stali proti svojemu ljudstvu na strani njegovih sovražnikov. Take vesti ste dobivali o nas, mi pa nismo imeli nobene možnosti sporočati k vam resnične vesti. Po svoji vesti kot duhovnik in vse dni svojega življenja odločen in ponosen Slovenec, zavedajoč se svoje odgovornosti pred vsevednim Bogom, ki me bo nekoč sodil, izjavljam:

Komunistična partija v Jugoslaviji je porabila željo, ki je živeela v vseh naših srcih, osvoboditi se okupatorja in njegovega terorja, da bi izvedla politično in socialno revolucijo in prišla na oblast. V ta namen je organizirala osvobodilno fronto. Na podlagi enciklike Pija (Konec na 5. strani.)

SOCIALISTI EVROPSKIH DEŽEL ZA SOLIDARNOST DELAVSTVA

Po volitvah v Franciji je stari socialistični voditelj Leon Blum dejal, da je sodelovanje vseh treh glavnih strank (socialistične, komunistične in nove republikanske enote) za prepodobno potrebno. In komunisti pravijo, da če že z buržvaznimi strankami ne bi bilo mogoče delati skupaj, morata saj obe delavski stranki stati solidarno druga ob drugi.

To se v evropskih deželah vrši. V Avstriji delata skupno, v Nemčiji, v kolikor sta obnovljeni in dovoljeni od okupacijskih oblasti, na Ogrskem, na Češkem, v Italiji itd.

Na Poljskem so socialisti in komunisti glavni faktor v vladi. Le nekaj "zamejcev" v Londonu in v New Yorku še rogovili. Pa v Rimu in v Parizu je krdelo beguncev, ki zidajo vse svoje upe na vero, da pride do vojne z Rusijo, katera bo tepena — posebno sedaj ko imamo atomsko bombo — in potem se vrnejo in si zgrade "demokratične" vlade po svojem okusu.

V Rimu je poleg slovenskih in hrvaških klerikalcev tudi par srbskih in drugih bivših jugoslovanskih šitev demokracije v Jugoslaviji. Toda iz poročil nešite demokracije v Jugoslaviji. Toda iz poročil nepristranskih poročevalcev in iz pisem naših ljudi v starem kraju je razvidno, da je narod tam složen in da se dobro zaveda, kakó ogromno delo ima pred sabo. In ljudstvo gradi, da obnovi, kar mu je bilo porušenega in da si svoje gospodarstvo uredi sebi v korist.

Ni lahko graditi, posebno ne, ko je treba delati takorekoč iz nič. Vse laglje je spletakariti iz Rima. Tudi ni lahko premostiti starih strankarskih strasti, niti ni lahko pozabiti starega bratomornega boja, toda ako ljudstvo Evrope hoče iz lakote in podrtij, mora biti enotno za enoten namen, kot je rekel Leon Blum. In ta solidarnost je v vseh deželah na kontinentu že zelo dobro demonstrirana, vzlic intrigam reakcije, ki se napanja pod raznimi gesli spraviti svet v prošlost, katera se več ne povrne.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiškovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Izposojništvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka
popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co.
Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Jugoslavija se je odločila iti svojo pot neglede na proteste

Srbski politik Milan Grol je skušal dobiti zaslomba pri ameriški in angleški vladi z apelom nanju, da mu s Titom ni mogoče sodelovati v vladi, ker ne veruje v demokracijo in ker pleni privatno svojino. Kapitalistični tisk in radio je dal Grolu veliko reklame, a dosegel ni nič.

Volitve 11. novembra so se izvršile po vsej Jugoslaviji in kar je tam ameriških časnikarjev, so poročali, da so bile popolnoma mirne.

Bivši voditelj hrvaške seljačke stranke Maček, ki je šel po zrušenju "nezavisne hrvatske države" pobegniti v Pariz, je tudi skušal z apelom na angleško vlado povzročiti krizo v Titovem režimu. Amerikani v Londonu sumijo, da bi izgledalo jako slabo, če bi pomagali človeku, ki je pobegnil pred Titom, ne pa pred Hitlerjem in Paveličem.

Pastirsko pismo šestnajstih hrvaških in slovenskih škofov, ki so ga poslali ameriškemu tisku iz Rima, tudi ni učinkovalo. Javnost je lahko varati, če ni poučena, a v državnem departmentu dobro vedo, da so vsi ti škofje šli na varno v Rim zato, ker so kolaborirali s Paveličem, Hitlerjem in Mussolinijem. Hrvaški škofje so ob enem pomagali Paveliču z gonjo proti Srbom, oziroma pravoslavni cerkvi, v kateri so hrvaški "ustaši" — seveda "katoličani" — poklali tisoče njenih članov.

Titov režim je sovraštvo, ki so ga zasejali med Hrvati in Srbi čaršijaši in "ustaši", premostil in izgleda, da je sedaj med narodi Jugoslavije res nekaj sloge, razumevanja in pa volja za sodelovanje v skupno dobro.

Vatikan, ki se je močno prizadeval, da bi ameriška in angleška vlada nastopila proti Titu, je igro izgubil. Teško bi bilo iti nasproti četam v Jugoslavijo reševati privatno svojino cerkve in posameznih bogatašev. In nič kaj demokratično bi ne bilo, ako bi življena naših fantov zato, da bi se "demokrat" Peter lahko vrnil na vrat podložnikov. Volitve so se torej završile in rezultati je kajpada točno tak kot je bil predvidevan. Opozicija s svojo močjo bi ga ne mogla spremeniti, pa se je rajše umaknila. Angleži in Američani ji niso hoteli biti v oporo, razen v propagandi, in domovinska fronta pa je imela program. Škofje ga nimajo, kajti njim je le za zaplenjena posestva. Tudi čaršija, ki bega po Londonu, je brez njega. Nji je za korita in graft. Demokracijo, ki jo poudarja, je bluf, s katerim niti reakcionarjev v Londonu in Washingtonu ni mogla omamiti.

V Jugoslaviji sta samo dve smeri: reakcionarna, v kateri je polno nasprotujočih si krogov, kot mačkovci, pristaši Mihe Kreka, škofa Rožmana in generala Rupnika, Mihajloviča, Nedića, Petra in pa vnanjih kapitalistov, toda so solidni v enem: masa naj ostane v ignoranci in izkoriščanju.

Na drugi so ljudje, mladi po letih in zato z vero v bodočnost. Hočejo novo, zdravo Jugoslavijo. Zahtevajo, da naj bodo rude ljudska posesti. In da naj se posestva cerkve in drugih bogatašev da ljudem, ki delajo za vsakdanji kruh.

Zamislili so si kmetijstvo na zadružni podlagi. Smatrajo, da je Jugoslavija toliko bogata, da lahko postane "Amerika", če si gospodarstvo kolektivno uredi. Ta stran je 11. novembra zmaga. Šestnajst ubežnih škofov, par renegatov iz delavskih vrst in Peter s svojimi "pravoslavci" so bitko za zmerom izgubili.

Clement Attlee pred kongresom

V zveznem kongresu so napeto pričakovali, kakšen učinek bo napravil angleški premier Clement Attlee. "Socialist je, industrijo hoče poddržati in v ta namen išče petmiliardno posojilo od kapitalističnih Zed. držav." To je bilo poudarjeno v stoterih ameriških torijskih listih.

Ko je Attlee omenil v svojem govoru Churchilla, je bilo aplavdiranja kakor da je vzbuknil vihar. To je bila ob enem demostracija proti delavski stranki. Južnjaški demokrati, republikanci in drugi toriji v tej deželi so s tem hoteli pokazati, da kar se njih tiče, so nasprotni volji angleškega ljudstva, ker je zavrglo torija in ga nadomestilo z laboritom.

Attlee se je v tem nastopu pokazal za spretnejšega diplomata in politika kot pa so od njega pričakovali. Kajti hvalil je Churchilla bolj kot pa bi bilo potrebno in s tem dokazal, da ni sebičnež. Churchill je bil v zadnji volilni kampanji v Angliji jako našt. Sedaj bi mu Attlee lahko vračal milo za drago. Pa ni hotel. Zavedal se je, da ima pred sabo poslance najreakcionarnije zbornice na svetu.

Vendar pa je na svoj "zmeren" način kongresnike in senatorje posveril, da ni dobro, če zahtevajo, da bi moral ves svet misliti po njihnem kopitu. In pa da je skrajno slabo, če postanejo monopoli toliko močni, da pride vse gospodarstvo — takozvani "free enterprise" — pod kontrolo par oseb. Angleško ljudstvo se je odločilo temu napraviti konec in tako bo, je poudaril. Nihče mu ni aplavdiral.

Ko je omenjal zasluge posameznih dežel za zmago nad Hitlerjem in osišečen sploh, je ploskanje odmevalo samo ob omenbi Zed. držav, katerim je dal lep poklon. Ko je dal priznanje tudi

OBTOŽENI NACIJI, ki so klali jetnike v logarjih v Belsenu in Oswincimu, so dobili plačilo za svoja zločinska dejanja. Pozna se jim na obrazih, da se ne čutijo preveč za "nadjudi" in da jih je strah pred bodočnostjo.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

MACHEHE

Ljudje smo, milo rečeno, nekoliko čudna bitja. Če bi n. pr. komu rekli: "Ti si pes!" Oj, v kakšno zamero bi zagazili. Nikdar in nikoli nam ne bi bilo odpuščeno. Pa zamenjajmo "psa" z "levom" in bo učinek ves drugačen. Nehote se mu bodo prsa razširila, brada dvignila, in v očeh se bo užgal ognj. In če stojita slučajno ob baru, prav gotovo se vam bo odzval s "kaj boš pil name?"

Kajti kaj je pes s svojo tolikrat preizkušeno zvestobo in vdanostjo proti grivasti krvoločni zverini, ki smo si jo izbrali za simbol moči in poguma? Če se pes čuti krivega, pa ti skesano liže roko, ko ga kaznuješ, se ti srce sicer zgane, vendar vihaš nos, češ, pes je pes; če se čuti nedolžnega, pa je vzgrize, ko ga kaznuješ, ga še huje obrcaš, ali tvoja končna sodba je taista — pes je pes.

Naj čuva tebe in tvojo hišo podnevi in ponoči zvest in zanesljiv, ali pa naj je ničkoristi potepuh, — pes je pes. Naj je heroj, ali figa — pes je pes. Njegov splošni pasji prestiž se ne spremeni niti za las.

Vzemimo drug primer. "Kakor brani levinja svoje mladiče, tako je ta mati branila svoje otroke." To se nam sliši vse lepše in veličastnejše, nego pa: "Kakor brani koklja svoje piščance ... itd." In vendar je kokljina srčnost in neustrašnost vredna neprimeroma več jega poudarka, nego pogumnost levinje.

Le spomnite se levinjinega prožnega in močnega telesa, njenih okrepjenih šap, pa zobovja. A kaj ima uboga in ponavadi izžrpana koklja? Čisto navaden kokošji kljun, perje, ki ga reva nahrhušči, da bo videti bolj strašna, pa tope kremplje.

Angliji, ki je pač vztrajala v najtežjih okoliščinah, je bilo komaj nekaj odmeva. Seveda, omenil je tudi Rusijo in jo pohvalil, toda po zbornici je zavalovel mraz.

Ni lahko — ni prijetno govoriti taki avdijenci. Attlee je skušal ameriške torije uveriti, naj se delavske stranke nikar ne boje. Dela po civiliziranih tokih. Ne išče ničesar v prid kakega posameznika sloja, temveč se trudi dvigniti življenjski standard vseh ljudi vsemu svetu v korist, ne samo Angliji.

Vzlic svoji pomirjevalni taktiki ni napravil vtisa. Vzrok je, ker je za podružbljenje bogastev, dasi hoče lastnikom delavska vlada imovino plačati; kar je toliko, kot če jim je ne bi vzela. Čemu plačevati, kar ni njihovo, razen po kapitalističnih zakonih?

Ko je nehal govoriti, so ga napadli mnogi ameriški listi samo zato, ker ga smatrajo nevarnim sistemom, v katerem je izkoriščanje ljudstva za posedujoči sloj najsvetejši zakon.

Govore o demokraciji, a so za vsako fašistično diktaturo, samo če jim varuje investicije.

Teško bo v tej deželi, težko raditega, ker niti na unijskem polju ni razredne zavednosti, pač pa neprestana trditve, da smo proti "komunizmu". Ko hitro je kdo v zvezni vladi, ki ima nekoliko socialnega čuta in pa dobre besede za "navadnega človeka", pa je označen za "komunista".

A se vendar giblje. Podzavestno se unije spreminjajo v borbene enote. Tako gotovo, kakor pride za nočjo dan, se bo tudi tu zgodilo, da bomo imeli delavsko gibanje — bolj ognjevito delavsko stranko, kot pa je tista, ki jo Attlee zastopa.

v to deželo. Tako se ni utegnila izkazati ne ona kot mačeha, ne jaz kot pastorka. Važno ni le, kakšne so mačeha, pač pa tudi kakšni so pastorki in pastorka. Kajti ti začnaji, če so količkaj odrastli, so mnogokrat vzrok tradicionalne — napetosti med njimi in mačeha.

Kakor niso vse mačeha po svojem bistvu hudobne, ki jim manjka samo še rep in rogovi, tako niso vsi pastorki nedolžni sirotni angeljčki. Nerodkokrat se po lastnem nagibu ali pa od "dobrih" ljudi podšuntani razvijajo v težak, za mačeho čestokrat pretežak križ.

A naj se i dožene, da je devetdeset procentov mačeh dobrih, bo zaradi ostalih desetih veljalo še zmerom: mačeha je mačeha ...

POZOR, DETROIT IN OKOLICA

Podružnica št. 1 SANSa sključuje javen ljudski shod v nedeljo 25. novembra ob treh popoldne v Slovenskem narodnem domu na 17159 John R.

Na shodu bo govoril dr. Slavko Zore, jugoslovanski poslanski svetnik v Washingtonu. Povedal bo, kako se je slovenski narod uprl nasilstvu tuja-fašista in ga pognal v težki osvobodilni borbi iz svoje zemlje. Kako je bila v narodu globoka vera v popolno zmago in kako danes slovenski narod gradi svoj novi dom in svojo narodno oblast v težko priborjeni svobodi.

Po shodu bo večerja našemu odličnemu gostu slovenskemu partizanu v čast. Prilika bo dana vsem navzočim vprašati dr. Zoreta kaj se je dogodilo v rojstni občini. Morda bo tudi kaj zvedel o svojih ožjih sorodnikih.

Na shod in večerjo ste vsi dobrodošli. Zvedeli boste na shodu in večerji vse, kar vam je glede stare domovine in svojeve že dolgo na srcu. Posebno bi bilo v čast vsaki slovenski organizaciji, če bi po svojem zastopniku pozdravila odličnega predstavnika slovenskih partizanov pri večerji. Zeleti je, da se udeleže tudi oni, ki so jim vesti o fašističnem grozodstvu v starem kraju sama "propaganda" in oni, ki verujejo, da "prevzvišeni" ne more biti narodni izdajalec.

Vstopnine ni. Vsi, ki žele biti pri večerji se prosijo, da se javijo takoj po dopisnici ali telefonu na Mary Jurca, 11423 Freeland, Detroit 27, Da-vison 9783 ali Mary Rant, 2801 S. Geneva, Dearborn, Michigan, Dearborn 4474.

Ne pozabite na ta zgodovinski dan detroitskih in okoliških Slovencev, ko bomo imeli prvi pristnega slovenskega partizana polkovnika v svoji sredi. Proslavimo bomo zmago napredka pri svobodnih volitvah nad reakcijo, ki je tlačila k tlom Slovencev stoletja.

Za odbor podružnice št. 1 SANSa, Jože Menton.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Ker vem, da je precejšnje število čitateljev Proletarca, katerih kraj je blizu moje vasi in kateri menda še ne vedo kaj se je zgodilo doma — to je v okrajih med Čatežem in S. Križem, —riobčujem dobredno pismo, katerega mi je pisala moja nekakinja iz Sv. Križa pri Litiji.

Dragi strček: Vaše pismo prejeli z največjim veseljem, samo to nas je žalilo, da ga ni odprla draga mama.

Kruta usoda nam jo je strgala iz naše srede. Smo namreč sirote brez mame že tri leta. Bolehala je dolgo in vse prizadevanje zdravnikov ni nič pomagalo. Imela je raka v črevesju. Operaciji se ni hotela podvreči, saj je vedela, da bi bila brezuspešna.

Potem so nas obiskavale nesreče kar naprej. Mama je umrla 20. avgusta 1942, čez dva tedna se je vlegla teta, ter nam zapustila vse, kar je imela. Očka (ded) so bili pa še vedno korenjak, niso klonili glave, tolažili so nas če ravno so bili sami tolažbe potrebni.

A nesreče so šle svojo pot. Šestindvajsetega sept. 1942 nam Italijani vzamejo Franceta in Jožeta v internacijo. France je prišel že čez deset mesecev nazaj ter je šel k partizanom. Jožeta pa še danes ni nazaj. Zvedeli smo, da še živi nekje sredi Italije. Posestvo je mama izročila meni, ko sem že bila polnoletna za toliko časa, da se razmere uredi. Potem bo pa enega fantov, kateri bo najbolj sposoben. Seveda sedaj so pa zopet zapreke tukaj. — Oče pri Sv. Križu niso hoteli na Klanec, sem se pa jaz preselila v Sv. Križ in hodila vsak dan pomagati na Klanec. Doma so gospodinje Micka in Milka. Tako smo lepo gospodarili do kapitulacije Italije.

Prišla je Nemčija. Še danes me je groza, če se spomnim ofenzive oktobra 1943. Kako je pokalo, gorelo in koliko nedolžnih ljudi je dalo življenje! Iz celih vasi so postrelili vse moške, pa tudi ženske in otroke. Iz Gabrovke in iz Sv. Križa so vse moške gnali v Trdinovo ledenico, nametali bomb in jih žive sežgali.

Pobrali so nam vse kar se je dalo odnesti. Po prešice so prišli z avtom. Sedaj so pa očetu odpovedali živci. Star 92 let — in ni še doživel takih strahot. Granate so padale okrog hiše. Gorela je šola, župnišče z vsemi poslopji. Klomšnova in organizativa hiša. Mi pa nikamor ven, samo čakati, kaj pride.

Kmalu je prišlo vojaštvo — vzame vse, tudi vino in to že tretje leto. To je pa bilo za očeta pretežak udarec. Gredo v posteljo. Stregla sem jim devet dni, in zopet je bilo treba zatisniti.

Tudi protivnik vojni službi lahko koristi svoji deželi

Ako vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej!

Če mi ne gre v glavo?

Ni bilo veliko fantov in mož, ki so v minuli vojni odklonili službovati v armadi z razloga, da je klanje proti njihovem prepričanju. Eden izmed njih je bil Pfc. Desmond Doss. Izjavil je, ko so ga klicali na nabor, da je pripravljen iti v armado le pod pogojem, ako mu bo dodeljeno tako delo v nji, v katerem mu ne bo treba nikogar ubiti. Dali so ga med sanitarje. V tem poslu je na bojiščih na Pacifiku storil toliko dobrega in drznih dejanj v reševanju ranjenecov, da je bil odlikovan s kongresno medaljo — prvi "conscientious objector", ki je dobil tako priznanje. Na sliki s njim je njegova žena.

oči. Umrli so 10. novembra leta 1943.

Sedaj smo ostali brez očeta (kateri je umrl že leta 1938), brez dedeka in brez mame. Klanec je čisto opustošen. Dve kravici, par volov, vsa obleka, vse je vzela vojna. Kmečke hiše na Klanecu so služile za vojašnice. V naši hiši je eksplodirala bomba, da je nesposobna za stanovanje. Preselili so se k meni v Sv. Križ in obdelujemo kar je mogoče. Sedaj je prišel Stank iz vojne, gre delo boljše izpod rok.

Vidite, dragi strček, minula so štiri leta polna grozot in trpljenja in prišla je zlata svoboda! Mi pa gledamo, ali je res ali so sanje, saj ne moremo verjeti, da je konec. Pepca.

Pismo je žalostno in priobčujem ga dobredno, ker vem, da vas je dosti, kateri ga boste razumeli. Iz pisma veje tragedija naše mladine, katera je pretrpela toliko grozot, da jo je skoro nemogoče stlačiti v eno življenje. Ali ta mladina, pa naj bo že tista, katera je zatisnila trudne oči starim, kateri niso več mogli prenašati trpljenja, ter tista, katera je obdelavala grudo, da je mogla živeti naša vojska; ali pa tista, kateri spada med nečak France, katera je v partizanskih vrstah ustvarjala novo svobodno domovino — je mladina, katera je živa in neupogljiva — to je nova svobodna Jugoslavija! Pomagajmo jim, bratje in sestre!

MARTINA POTOKARJA SMO IZGUBILI

Chicago, Ill. — Kdo ga ni poznal, če se je kdaj oglasil na stari "Centri" (Racine, blizu 18. ceste), kjer je imel gostilno? Prijem je bil glavni stan mnogih fantov — naprednih in drugih in tam se je veliko storilo posebnog za SNPJ. Martin Potokar je bil nekaj let njen blagajnik.

Umril je 14. novembra. Živel je že mnogo let v Lyonsu, kjer je po izselitvi iz "Centre" pričel gostilno, z njo prenehal med prohibicijo in šel v pokoj.

Naročnik in podpornik Proletarca je bil od začetka. Doma je bil iz Krške vasi na Dolenjskem. Zapušča ženo, tri sinove in hčer. — Martinu časten spomin, sorodnikom pa naše sožalje.

Minula vojna bila najdražja ne samo gmotno ampak tudi v izgubi življenj

Izgube ameriških življenj v minuli vojni so le malo manjše kot so bile izgube življenj ameriške armade v vseh prejšnjih vojnah.

Skupno je bilo izgubljenih v minuli vojni 201,367 ameriških življenj, ali štirikrat toliko kot v prvi svetovni vojni, in več, kot pa so v civilni vojni znašale izgube severa in juga.

Ako vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej!

Če mi ne gre v glavo?

Kako je bilo mogoče, da je bila ta dežela sposobna producirati dovolj municije in vsega drugega ne samo za svojo armado, temveč je z njo lahko zahvala armade vseh združenih narodov, ni pa v stanju zgraditi za svoje prebivalce dovolj stanovanj, katerih povsod manjka, to mi nikakor ne gre v glavo!

POVESTNI DEL

GABRIJELA PREISSOVA:

NEVIHTA

Iz zbirke "Korotanske povesti"

(Nadaljevanje.)

Njegove besede so donele tako mlo, da se je resnobni Katri kmetič z nerodovitega posestva zopet smilil. Saj mu je vse odločno dopovedala, zakaj bi mu še to uslugo odbijala in ga žalostila? Z zadovoljnim smehljajem, kateri ji je odpodil iz prsi prejšnjo nevoljo in katerega ni mogel nihče zapaziti — je dovolila, da je Jurij peljal voziček. Ko pa sta prišla do vrat, mu je mirno pomagala čez visok prag in zraven uljudno rekla: "Lahko noč!"

Duri se niso zaprle za Katro, ali ona se je izgubila v sobo, da je ni bilo več videti; le njeno tiho pevanje: "Aj — tutuja — haja pupaja!" je Jurij še slišal. To že ni bilo več zanj, njega je Katra že odbila z besedami: "Lahko noč!"

Kar dejala je: "Lahko noč!" — in še toliko sočutja ni imela z njim, da bi ga poklicala: "Počakaj, prižgem luč; posedi pri nas!" Nikogar nima doma, sama je, da je strah, in vendar noče, da bi toliko počakal tu pri Kočebovih, da bi se posli vrnil. Nobenemu beraču bi tega storila, da bi ga pustila pred dežjem za durmi, da bi ga pošljala domov... Samostojna gospodinja je, seve, — lahko dela, kar hoče; dobre besede mu ne privoščijo, ne, še očita mu, da ima slabo posestvo — nerodovito zemljišče, — da nima pašnikov.

Jurij je zaškripal z zobmi; zdelo se mu je, da sta mu padli iz višine dve deževni kapljici v oči. V tem ga je postalo sram, obraz mu je zalila kri; kajti kaj takega se mu že davno ni pripetilo, da bi imel solzne oči.

"Ej, kaj," je dejal in prikimal — "čakaj, nikoli več me ne vidiš tu! Imej svoje lepe pašnike in svoje rdeče lice tudi; tako si že vdova..."

Jurij si je ulomil borovo vejico, ki mu je molela na pot, in začel besno mahati z njo po zraku. Bilo mu je tesno — vroče; skoro bi se bil zadušil. Na hribu nasproti je žarelo nekoliko kresov; ta svetloba ga je bolela v oči. Zelel bi si le samo temo, — mrzlo temo. Svet mu je bil puhel in ničeven, vse ničevno, s temi slavnostnimi ognji vred, ki gore le, da jih ljudje vidijo...

Kaj pa je tak-le ogenj? Vzplamti, razžari se, nakaj pa ni od njega nič. In pesmi, katere je časih imel tako rad, in streli? Zadone, odmevajo po gorah — odzvene in od njih tudi ni nič več. Vse je tak prazen nič, tudi človeško življenje. Človek se trudi, ne užije nič dobrega na svetu, — ko se pa nadeja najlepšega, mu še ves up ugasne! To je vse človeško življenje! V tem je Juriju prišla na misel mila podoba. Nenadoma je prišla ta blažena misel v njegove sanjarije: Ko se je vrnil od vojakov, je gledal čisto na Kočebovem vdovo Katro, ki se je upirala in ubadala od zore do mraka, da bi vzdržala vse v redu. Poznal jo je od mladega — dasi se ni družila z njim; kajti bila je dve leti starejša in on ji zato ni bil dovolj pameten. Katra je bila najmlajša treh z omeženih hčera Kočebovih, in dasi se je rekalo pokojnemu možu Katrinemu, ki se je priženil sem, Prož, vendar ni nikdo drugače

dejal nego: na Kočebovem; tudi Proža so klicali za Kočeb.

Katrini starši so šli pomagat najstarejši hčeri, ki je imela moža mladeniča, je dokazala da se ni bilo zanesti nanj; — za najmlajšo, Katro, pa niso imeli nikdar posebnih skrbi. Vsak je smatral Katro za odločno žensko in pravil z njenimi starši vred: "Ta si bo že sama pomagala; ta je vsa mladeniška!"

In da je bilo v Katri res nekaj mladeničkega, je dokazala s tem, da se je sama peljala v mesto, sama opravljala konje in vse sama oskrbela. Ob košnji pa je doma pospravljala, je pomagala kositi in vlačiti. Njen glas je bil močan in nizek, da jo je bilo dašč slišati, kadar je zapela, zaživžgala in zavriskala pa je znala kakor možak.

Jurij pa na Katro vzlic njeni krepki, sicer pa ne preveliki ne preobitni postavi poprej ni videl drugega nego ovdovalo, slabotno žensko, in iz srca bi ji bil rad vsak trenutek pomagal pri delu. Ah — ona niti slutila ni, koliko pripravnih in koristnih pritokov ji je napeljal letos zjutraj zgodaj ali pozno zvečer na travnike... Zadnjič ji je skrivaj popravil kos plota, drugič je zopet tekkel kakor majhen paglavca, da bi ji rešil dvoje kur iz vode — in sedaj je hodil dan za dnevom popravljat k studencu, ki je napajal Katrin vodovod; ko bi ga Jurij ne bil popravil, gotovo bi se bil pomalem usušil. Zase gotovo tega ni delal; pri Vražu je zadoščal za napajanje živine preprosti vodnjak na dvorišču.

Zaradi Katre je zanemarjal celo svoje gospodarstvo. Marsikaj je tod kričalo po popravil, in oče ga je zaman nato opozarjal. Kad za zelje se je razpokala, streho bi bilo treba malo popraviti, pod kapom izkopati odtok — in vse to je čakalo zaman samo za voljo nesimpatne ljubezni do Katre. Kaj pa mu je vzbudilo ljubezen do nje? Po možu se ni jokala, revščine tudi ni poznala, njeno zdravje je kar kipele — osabnost ji pa rastla... Kaj mu je torej prišlo v glavo, da se briga in skrbi za njo?

Oče mu je iskal neveste že od Božiča; mislil je na to — mislil na ono, toda nikoli se ni spomnil na Katro. Oče pa je bil preudaren in moder človek; vedel je, kaj je zanj, in ni vprašal po ljubezni. Vrhu tega pa je bila Katra že vdova — niti za vse Koroško bi je ne hotel!

In v tem trenutku se je zdelo Katru Katrina sorazmerna postava prevelika, prav zoperno velika. Po polnem, rdečem obrazu je imela drobne pege, njene poteze so imele trd izraz — čisto moškemu je bila podobna. To ni bila ženska, to je bil mladenič — in Jurij je bil prepričan, da je ne bi hotel za vse Koroško...

Sprva se je zemlji obetal oni tihi, blagodejni večerni dež, kateri dremajočo pokrajino najlaže zaziblje v sladko spanje; — toda ni ga bilo.

Ko je Katri dete zaspalo, je šla zopet na prag pogledat. Vzduh je bil vroč in soparen, niti najmanjši vetrič ni pihljaj. Nebo je bilo prebrženo z neprodorno odejo oblakov; le tam v daljavi je hitelo nekaj belih ob-

lačkov, med katerimi se je prikazovala modra lisa, na njej pa srp meseca. Skril se je sicer takoj za oblake, dalje hiteč, ali Katri je bil prizor jako po volji. Veselil jo je svet, najsi je bil še tako tihoten in oblačen, kakor baš sedaj; saj je vedela, da kmalu zopet pride znana zvezdnata noč ali pa zasije solnčni dan ljudem na radost. Ah, res, tu pri njih je bil svet tako lep, — sreča, da se ni nikamor omožila od doma, kakor so se sestre... Katra je pozorno gledala poslednja dva kresova, ki sta še plamtela prazniku v slavo. Ta dva sta ji nekako okrajnala pogled in glavo, vsa krajina pa je prestala dihati... Katra, sicer tako pametna, je bila v mislih v svoji deviški, da, v otroški dobi... Bilo ji je sladko kakor še nikoli, da bi kar zavriskala, prav kakor ne bi vedela na svetu za nič drugega nego za življenje, katero je pripravil Bog ljudem. Sproti se ji je vsled tega vzbujalo čuvstvo sreče; rastle je, širilo se je, da jo je skoro zadušilo...

"Bog — to je vroče!" je šepetala vzdramivša se iz sanj. Mislila je, da jo tišči platni ovratnik, in odpela si je spono za vratom. Pa se ji je zdelo, da ji nekaj grozno teži glavo, in snela si je z nje klobuček in ruto; še celo kite, trdo spletene in gladko zvite okoli glave, si je počasi morala spustiti z glave. Kaj neki se je godilo z njo? V glavi se ji je vrtele, kakor da jo je nekdo urekel... Pa vendar stara beračica ni nosila v očeh svoje. Toda človek, kateremu sede sova v oči, baje ne more nič za to.

V tem se je rdečkasto zabliskalo, razlegal se je grom. "Bog z nami, nesreča pa strani!" prekrizala se je Katra. Tako je bila zmedena dances, da se je ustrašila groma, za katerega se sicer ni brigala. Stekla je v izbo in prižgala svetilko; postavila jo je na okno, ali v tem se je zunaj dvignil tak vihar, da ji je ugasnil svetilko.

(Dalje prihodnjič.)

Nekaj drobiža

Chicago, Ill. — Zastor diplomatskih spletk se polagoma odgrinja. Zakaj tisk ne pove, kaj se godi za kulisami. Ali ga je morda strah priznati, da militariistična klika v Washingtonu želi povzročiti vojno z Rusijo?

Ko bi kapitalistični tisk hotel po pravici pisati, bi že danes imeli civilno vojno. Kaj vse se je godilo na skrivnoma skozi zadnjih deset let — to bi bilo zanimivo pisanje, če bi ga ne skrivali. In vse to počenjanje v ime demokratije! Nisem za klanje. Zato pa smatram za pravilno, da ima vsak državljani pravico svoje nameščence v vladi kritizirati. Oni so potemtakem naši služabniki, ne pa naši gospodarji! Saj tako je zabeleženo v ameriški ustavi!

Umobolnim v demokratičnih državah ni dovoljeno glasovati. A kakor je mogoče, da imajo vzlic temu toliko svojih zastopnikov v vladi, to meni ne gre v glavo!

Ko sem bil fant — to kajne je že prešel let nazaj, so si dekleta pokrivala noge z dolgimi krili. Najbolj previdno pa so se zadržale pri fotografiji. Predno je šla spat, je svojo glavo pokrila s kapo. Danes pa mnoge izpijejo, nočne kape predno gredo spat. In kako se slikajo danes, tega vam ni treba posebno praviti. Tega ni kriva atomska bomba, ampak vojna.

Na konferenci združenih narodov v San Franciscu so bili nekateri častniški poročevalci zelo radovedni, kako ruski reporterji presojajo ameriški nežni spol. Pa jim je Rus odgovoril: "Vaša dekleta so krasna. Edina napaka na njih so preširoka usta."

Vsi čikaški hoteli so še danes prenapolnjeni. A počasi pa sigurno prihaja čas, ko bodo oni vabili stanovalce, ne pa jih stanovalci moledovali za sobe. In

V DRŽAVI MARYLAND se velja postaviti, da sme sodnik obsojenca kaznovati z batinami. Sicer mu jih ne naloži sodnik sam, ampak serifi ali pa kak njegov birič. Zadnji, ki je bil nedavno obsojen na deset batin, je Lloyd Busching v Dillon Parku, Md. Zena ga je zatožila, da jo je pretepel, pa je dobil omenjeno kazen. Ko se je vrnil domov, se je ženi za svojo surovost oprostil in spet je bil mir v družini, kot priča gornja slika.

niti se ne bodo toliko pritoževali, koliko namiznega orožja jim pokradejo ter brišče.

Neki komentator v listu liberalnega multimilijonarkega častnikarja je analiziral našo vojaško komando, da so vsi višji častniki v nji vzgojeni po nazidih plutokracije na Wall Streetu. Ni se motil, kar nam pričajo dogodki po svetu. Omenil je ob enem, da je v ameriški armadi zelo malo oficirjev, ki bi izhajali iz delavskih plasti. Njegova razglabljanja ne potrebujejo nobenega komentarja.

Tu in tam se najde tudi v armadni oblasti bela vrana. Ko je bil Hitler v svojem prvem puču poražen, je padlo šestnajst njegovih komandantov. Leta pozneje jih je dal izkopati in položiti v bronaste rakve. Imenoval jih je za junake, dal jim je svečan pogreb in tudi pajec je dal zraven svojo blagoslovno besedo.

V sredi monakovskega mesta si je izbral za pogreb svojih tovarišev primeren kraj. Nad njihovim grobom jim je postavil primeren kamen. Nad njihovim grobom je postavil "večno luč", dokler je ni ugasnil Col. Charles Keegan. Na to je ukazal ugasniti bakljo, kovinaste rakve raztopiti in trupla pokopati v ozadju pokopališča.

Smatram, da je Col. Keegan realisti. Vrh nekdanjega nacijskega hrama je zgradil stranišča za ženske in moške.

Statistično je dokazano, da nežni spol v tej deželi živi dalj kot pa moški. Kaj je temu glavni vzrok, ni pojasnjeno. Mogoče jih pa barva pretežira?

Trdijo, da ko si bolan, in če ne veruješ v zdravnika, in pa v zdravnika, ki ti jih predpiše, ti ne bo zdravljenje prav nič koristilo. Čital sem tudi statistiko, ki dokazuje, da povprečni zdravnik živi štiri leta manj kot pa masa pacientov. Mogoče zdravnik umrje toliko prej zato, ker v svoje kolege ne veruje.

Klobuk dol pre našimi industrijskimi inženirji. Novi avti, ki jih sedaj izdelujejo, so izboljšani mehanično toliko, da se nam obetajo še velika čuda. Avtni motor n. pr. vaga manj kot stari, a ob enem poseduje več konjske sile kot kdaj prej. Zal, da se do danes še ni rodil znanstvenik, ki bi dal tudi voznikom več konjskega razuma.

Znanstvenikom kemije in druge fizične znanosti se je posrečilo razdrobiti atom. V teh poskusih so iznašli tudi atomsko bombo. Sedaj se prerokajo, dali naj bo to njihna skrivnost, tli pa javna tajnost združenih narodov. Meni se sanja, da je dvatisočletna civilizacija v fašističnih in demokratičnih deželah dozorela. Kakor ne morejo znanstveniki ustaviti potresov, povodnji in suše, tako tudi ne bodo mogli skriti tajnost atomske bombe.

Inspiranti, ne obupajte! Morda ste telesno pohabljeni — vojna je to mnogim povzročila, — morda ste tudi finančno pri koncu, — kljub temu ste nepremagani. Mogoče je vam smrt ukrala tisto, kar vam je bilo najbli-

bro in izvežbala sta jih Mrs. Ann Sannemann in mladi Ed Udovich. Potem je sledila običajna plesna zabava. Igral je na nji Puceljev-Foysov orkester in nekaj komadov tudi med koncertom. — X.

IZ URADA BIG TONYJA

Oakland, Calif. — Imam došti novic, zato jih takoj sporočam, da ne bodo prestare.

Iz države solnčnih rož sta nas obiskala John Kocjan ter John Teršinar. Oba sta naročnika Proletarca. Kocjan je brat naše mame. Ima tukaj dva sina. Določil si je, da ostane tu par tednov. Teršinar pa je bil oženjen s sestro naše mame. Preminula mu je pred par leti. Imel je veliko farmo, ki jo je prepustil sinovom. Kmalu bo dočakal 70. rojstni dan. Dejal je, da je jako zadovoljen, mi pa tudi. Ker mama kuha za "tavelkega Toneta, lahko pridene dovolj v ponev tudi zanj.

V Kaliforniji sem delal od 1. 1922. "Delaš?" me je včasih kdo vprašal. "Seveda, toliko šihot, da se bom postaral ob njih."

Lanskega 1. oktobra sem napravil zadnji siht. In je bil res zadnji, ker na delo se ne bom mogel več vrniti. Občina Oakland, oddelek kjer sem bil uposlen zadnjih dvanajst let za popraviljanje ulic, mi je že ponudila pokojnino. (Jaz ji pravim "ajmožna"). Prejemal bom \$35.-89 na mesec, dokler ne bom pozabil dihat.

Časa imam na razpolago. Ako me pride kdo obiskat, mu več ne prigovarjam, da naj gre, ker se mi mudi na delo. Naj le ostane! Se tudi kam peljemo in naprešal sem štiri sode žlahtne kapljice, do bodo gosti postreženi z njo. (Chas., gotovo se ti bodo silne cedile, ko boš to čital. Prej omenjena gosta mi ne bosta storila veliko škode, torej pridi, če mogoče!)

Kar se mene tiče, vinski kapljici tudi ne delam več kvara. Jo le gledam, pijem je ne. Smo v takih letih. Zdravnik mi ne da dovoljenja, pa drži zapoved in prepoved.

Sin Frank je srečno prišel nazaj v naš Good Old USA. Telefon je zabil, vprašam, kdo kliče, pa je bil on. Klical je iz New Jerseyja. Na zahvalni dan bomo skupaj. Mama je z njim govorila 20 minut. Sin Jože pa je še v Franciji.

Anton Tomšič.

MIKE POGORELEC PREMILUL

Minuli teden je bil pogreb enega naših najstarejših naročnikov, Mike Pogorelca. Umrj je v starosti 81. let.

Mike je prišel v Ameriko leta 1890. Nastanil se je v Clevelandu, od tam pa je šel poskusit srečo v Jeramovo Rajsko dolino v Kaliforniji, ki je bila pred nekaj leti opisana v Am. druž. koledarju. Okrog leta 1900 se je preselil od tam v Pueblo, Colo. L. 1915 si je kupil v Boone, 30 milj vzhodno od Puebla, farmo, na kateri je garal in ob enem je bil vesel, da dela na kmetiji.

Naročnik Proletarca je bil Mike od kar izhaja ta list. Tudi svojega brata Charlesa je povabil, naj pristopi, kar je takoj storil. Charles, upravnik Proletarca, se je udeležil pogreba svojega brata in se vrnil minuli petek.

Truplo pokojnega Mike je bilo poslano v Denver, kjer je bilo upepeljeno, kot je sam želel in tako tudi naročil svojemu sinu in ostalim sorodnikom.

Ni bilo leta, da ne bi Mike poslal po nekaj dolarjev v tiskovni sklad. Za delavsko gibanje se je vedno zanimal. Bil je delaven tudi v socialističnem gibanju. Socialističnemu klubu JSZ v Pueblu se je pridružil leta 1913. Mike je veliko poskusil in v vseh teh letih je bil zvest delavskemu gibanju. Soproga mu je umrla pred nekaj leti. Zapušča

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

na farmi sina, ki nadaljuje njegovo oranje.

Dalje zapuša Mike brate Franka v Pueblu, Charlesa v Chicagu, sestro Frances v Pueblu in več drugih sorodnikov. Bil je član dr. "Orel" št. 21 S. N. P. J. od ustanovitve. Rojen je bil v Zimareah pri Sodražici.

Kadar je prišel v Chicagu, zgodilo se je to menda dvakrat, je imel največje veselje kramljati s sodrugi. Pisec teh vrstic ga je obiskal dvakrat na farmi. A o tem več ob kaki drugi priložnosti.

Naj bo tu poudarjeno, da je bil Mike kremenit značaj, in da mu življenska pot ni bila postлана vsekaz z rožami. A tudi hudega mu ni bilo. To je rad povedal. "Zivimo," je rekel.

Sorodnikom iskreno sočutje.

Z.

INDOKITAJSKA

Indokitajska si nič ne želi, da bi Francija nad njo še kdaj zavladovala. Vzrok pa so Francozi sami, ker so deželo le izzemali, da bi ji kaj dali.

Indokitajska ima 26 milijonov prebivalcev. L. 1939, od kar so na razpolago zadnji točni podatki, je bilo v nji 1.702 liceniranih prodajalnih licenij, ki so prodale po 47.331.835 kilogramov opija na leto, torej štiri in pol funta na osebo. Iz podatkov istega leta je razvidno, da je bilo v nji 116.374 liceniranih prodajalnih alkohólnih pijač, ki so prodale po 32.707.082 litrov na leto.

Ampak ljudskih šol pa je bilo samo 7.338, ali ena na vsakih 3.500 prebivalcev. V vsi Indokitajski so bile samo štiri javne knjižnice. Iz tega vidimo, da so bile v nji ena prodajalna opija na vsake štiri primarne šole in 15 prodajalnih alkohola na eno primarno šolo.

Primo in alkohol nista sredstva za podvig ljudstva, pač pa ga tiščala navzdol kulturno in fizično. Toda ker se dobi med vsakim podjarmljenim narodom ljudi, ki so se kaj naučili vzlic oviram, in pa upornike proti izkoriščanju, tako je tlelo med ljudstvom Indokine že dolgo upornišvo proti francoski nadvladi. In sedaj, ko je Francija bila izrinjena iz svojih posesti v Aziji, smatrajo pristaši neodvisnosti Indokine, čemu neki se bi Francozi silili nazaj na zemljo, ki ni njihova po nobeni postavi in po nobeni pravici, kajti vzeli so si jo s silo in sila — dasi japonska, jih je odgnala!

A kmalu so v Indokini uvideli, da Francozi hočejo nazaj, in ker sami nimajo dovolj moči, da bi si Indokino znova podjarmili, jim pomagajo Angličji. Do osvoboditve kolonialnih ljudstev je torej še daleč.

Ste že skušali pridobiti Proletarcu k njegovi štiridesetletnici saj enega novega naročnika?

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

POSTUSAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja vodi io George Marchan WGES, 1360 kilocycles.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00Ustanovljajte nova društva.
Deset članov(ice) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO 23, ILL.

ARE YOU IN NEED OF

\$1000 - - \$2000 - - \$3000

TO AVOID THE SALE OF YOUR PROPERTY

Write or telephone

D. L. KRUEGER

111 WEST WASHINGTON STREET

Central 5225

Koliko ima atomska bomba opraviti z večanjem napetosti med USA in USSR?

Ali je sedanja živahna razprava v Zed. državah o atomski bombi in o njenih možnostih, da se z njo lahko uniči v nekaj trenutkih zračnega napada 40 milijonov ljudi le "živčna vojna" proti Rusiji? Ali so morda v pravem tisti ameriški in drugi znanstveniki, ki so delali na atomski bombi, oziroma jo iznašli in ki sedaj argumentirajo, da se naj to silno moč izroči pod mednarodno kontrolo?

Dejstvo je, da je veliko pisanja in govorjenja o strašni sili atomske bombe na rešetju zato, da se bi Rusijo oplasil. Kajti od kar je Roosevelt umrl, je Rusija izgubila v Zed. državah prijatelja in od tedaj se odnosi med Washingtonom in Moskvo stalno ohlajajo. To stanje in pa atomska bomba je vzrok, da je med njima še več napetosti.

Zurnalista Donald Bell, ki piše za ONA, razlaga, da je bilo na londonski konferenci vnanjih ministrov toliko spletkarjenja in zigzaganja tudi zato, ker je visela nad njo "atomska bomba".

Pravi, da je na nji edino Molotov imel dovolj poguma odkriti povedati, kaj je bistvo tako ostrih odnosov med njimi. Na nekem banketu je Molotov dejal, da če hoče kaj doseči, mora argumentirati, a ameriškemu državnemu tajniku Byrnesu ni treba drugega, kadar hoče kaj poudariti, kot da dvigne v zrak drobce atomske bombe. Bell nato nadaljuje:

Atomske bombe seveda nikdo ni omenil na tej konferenci. Byrnes zagotovo ni nikdar namignil, da se bomo poslužili atomske bombe, ako se konferenca razbije. In vendar ima Molotov prav. Naš uradni svetovalec državnega tajnika, Foster Dulles, se je celo izrazil, da je visela atomska bomba nad konferenco kot — prava atomska bomba.

Tudi to potrjuje moje naziranje, da so se započele v Zed. državah razprave glede ureditve vprašanja atomske energije ravno v trenutku, ko je postalo jasno, da se je londonska konferenca izjalovila. Znano je, da želi Henry Wallace izkoristiti atomsko bombo v svrhu pogajanj, dočim sta tajništvi vojne in mornarice mnenja, da velja obdržati monopol — ako mogoče.

Dejstvo je torej, da konferenca ni zašla v zagato v Londonu, temveč v Washingtonu. Nobena mirovna konferenca ne more uspeti, dokler ne postane jasno, kaj bomo storili s tem atomskim monopolom. V Londonu smo ga skušali izkoristiti kot orožje diplomacije. Pa ni šlo. Rusi so postali le še bolj trmasti, ko da žele pokazati, da se je ne boje. Molotov je bil mnenja, da ne sme pokazati nobene sianosti, ker bodo sicer zahteve napram Rusiji na bodočih konferencah le naraščale. Nikomur ni jasno, zakaj je bilo Molotovu toliko na tem, da odstrani Francijo in Kinu iz razprav glede mirovnih pogodb. Pravijo, da je bil jezen, ker je vedno naletel na premoč 4 proti 1—toda kakšna naj bo razlika, ako je premoč nasprotnikov izražena v razmerju 2:1, ni jasno.

Nobeden vnanjih ministrov ni bil dosleden v smislu potsdamskih zaključkov. Francozi so skušali spraviti na dnevni red vprašanje ruske pokrajine. Mi smo prinesli evropske vodne ceste, mesto, da bi se omejili na mirovne pogodbe z Italijo in balkanskih držav. Rusi so nena doma stopili naprej in zagnali vprašanje vojaške uprave Japonske. Byrnesov protest so podpirali Angleži, a so morali pozneje na zahtevo britanskih dominjonov podpirati Ruse. Mi smo najprej prinesli v London načrt za individualno varuštvo italijanskih kolonij, toda ko so potem Rusi sprejeli naš predlog in zahtevali za Sovjetsko unijo delež tega varuštva, smo se obrnili in zagovarjali kolektivno varuštvo.

Zategadelj se lonec in ponva ne bi smela pričakati o tem, kdo je bolj črn. Načelo demokracije se je zelo spreminjalo od trenutka do trenutka — po vetru posameznih interesov. Rusija jo je zagovarjala na Grškem, v Italiji in v kolonijah, dočim smo mi njeni zaščitniki na Balkanu.

Obsojanje vplivnih sfer je bilo Rusom dobrodošlo v Sredozemskem morju in na Japonskem, manj prijetno pa v Podonavju. Mi smo zahtevali, da naj o Italiji odločajo le oni, ki so se tam borili, s čimer bi vključili morda celo Brazilijo — obenem pa smo pozabili Grčijo, ki je porazila Mussolinija, ne, v Italiji temveč na svojih lastnih tleh, in na tihem prešli preko dejstva, da so Rusi precej pomagali zmagati v Evropi.

Običajno prinesejo velike vojne to dobro s seboj, da popolnoma razčistijo vprašanja razmerja sil. Po tej vojni pa je atomska bomba svetovno sliko skaletila. Rusi trde, da atomska bomba ni odločilne važnosti. Naglašajo, da se vrši naša demobilizacija z veliko brzino in da ne bi mogli začeti zdaj še ene vojne. Važnost bombe pa bo že v par letih izginila, ker bodo Sovjeti tudi imeli svoje bombe. Treba je torej na pogajanjih atomsko bombo popolnoma zanemarjati.

Popolnoma prepričan sem, da mirovna pogajanja ne bi bila tako popolnoma brezuspešna, ako bi bili prišli tja brez atomske bombe. Le ker je pravo razmerje sile neznan in nejasno, je težko nam, kot Rusom, nastopiti z vso jasnostjo. Ta nejasnost bo odstranjena šele, ko bo prava vrednost atomske bombe znana, ali pa, ako se bomo odločili, deliti tajnost z drugimi narodi sveta.

Kralj Jurij se ne bo vrnil
Novi angleški vnanji minister Ernest Bevin je dal razumeti, da on ne bo deloval za povrnitev grškega kralja kot sta Eden in Churchill, kar pomeni, da bo moral umakniti angleško podporo tudi rojalistom v Grčiji.

HELP WANTED

CARPENTERS
CABINET MAKERS
With or without experience
Exservice men preferred
HAYMARKET 5842

OPERATORS
Power machines; men's caps;
Good Pay — Steady Work
EASTERN CAP CO.
330 S. Franklin
Wabash 1933

We need at once
HELPER AND PORTER
Good pay — Good working conditions — Steady work
Apply To-Day
O. & W. NATIONAL BAKERS, Inc.
3755 W. Lawrence Ave.

MOŠKI — ODSLUŽENI VOJAKI
pri nas lahko dobite takoj delo za "box springs makers". Izkušeni ali brez izkušnje. Dobra plača — veliko dela. Dobra bodočnost. Sup. 5270
MEYER-REIN & Co.
216 W. Institute Place

COOK
Experienced — Good Salary. — No Sundays — Pleasant working conditions — Permanent position
Apply at once
STELZER'S
Adams and Market Street

Experienced
SAUSAGE MAKER

WANTED IMMEDIATELY
— Apply —

Richter's Food Products Inc.
1040 W. RANDOLPH

NEEDED AT ONCE
ORDER FILLERS

— Good pay —
CENTRAL CAMERA CO.
228 S. Wabash Ave.
Harrison 5580

Presser & Bushelmen
Salary & percentage \$50.00 or more per week
STEADY JOB

SAKALS
Cleaners & Tailors
5522 SO. DAMEN
Republic 9704

HELP WANTED

M-E-N Allaround Work

IN A WHOLESALE HOUSE

- GOOD WAGES
- GOOD WORKING CONDITIONS
- ALL YEAR ROUND
- "L" SERVICE TO THE DOOR

— Chance for advancement —

1. Apply at Employment Office of Stock Yards
2. Phone YARDS 0240 — Extension 230

LIBBY, McNEILL & LIBBY

GIRLS AND WOMEN

WANTED

TO MARK LINING

PERMANENT WORK — GOOD PAY

J. P. SMITH SHOE CO.
671 NORTH SANGAMON STREET

JANITRESSES — MOPPERS

MICHIGAN AVENUE OFFICE BUILDING

Fine Working Conditions — Steady Work — Good Pay

Vacations with Pay — Short Hours
(Kindly Foreman)

LONDON GUARANTEE & ACCIDENT BUILDING

360 NORTH MICHIGAN AVENUE

See Mr. Trohan after 5 o'clock

MEN MEN

TO WORK IN

Large Meat COMMISSARY

in the following positions:

Cooler Men
Checkers
Crew Loaders
Cutters
Luggers

(Day or Night Shifts)

Hourly rates — Nights 89c to \$1.04

Days 85c to \$1.00

Paid Vacations — Group Insurance

NATIONAL TEA CO.

310 No. Peoria Street

OPERATORS

For

SET UP PAPER BOX MACHINES OF ALL TYPES

Permanent Jobs — Good Pay
Unusually Good Working Conditions — 48 Hours Week

Julius Marquardt Co.

4413 WEST LAKE STREET

MOŠKI — ODSLUŽENI VOJAKI

Mi potrebujemo "PUNCH PRESS OPERATORS SPOT WELDERS ACETYLENE WELDERS HOLLOW METAL DOOR MECHANICS"

in splošno tovarniške delavce 59 ur dela na teden. Najvišja plača

2850 W. LAKE ST.
Phone Nev. 5000

"Get set now on a steady job"

Experienced

POWER MACHINE OPERATORS

Good pay — Steady — Working conditions good — Apply

PETRA MFG. CO.
663 W. Washington St. Chicago

HOUSEMAN — Stocker Furnace

Clean offices. Steady work and good pay. — Must have references

Call:
DEL. 2732

WOMEN — Sewing machine

Operators to work on custom made shirts — Good wages and pleasant working conditions. — Steady — Apply

KLAAS SHIRT CO.
119 So. Wells St.

MEN — wanted to learn enameling

Good beginners pay — Steady Work — Good working conditions.

AETNA PORCELAIN ENAMELING CO.
4701 Augusta Boulevard
Estabrook 1330

EXPERIENCED SEWING MACHINE OPERATORS

for binding and straight sewing

Good opportunity

Permanent position and wages

Pleasant working conditions

KOLCRAFT PRODUCTS
418 SOUTH GREEN ST.
Hay. 7430

Potrebujemo delavce za

SHIPPING ROOM

HELP

POMOČNIKE

Stalno delo — Najvišja plača

RELIANCE INDUSTRIES, INC.

1035 SO. LEAVITT ST.
SEEley 2300

MAID

FOR UPSTAIRS WORK

Private room in lovely suburban home. — Good salary. —

Ideal working conditions — Permanent position

Phone

LAKE FOREST 33
Collect

PRESS OPERATORS

GOOD WORKING CONDITIONS

ROOM AND BOARD

GOOD SALARY

WILMETTE 351

MLADENIČI IN DEKLETA

16 ali več let stari za delo v

"STOCK ROOM" zavijati in vezati.

Stalno delo in dobra plača

CHICAGO TOBACCO CO.

19 SO. HALSTED ST.

MACHINE SHOP HELPERS

Steady work

HENRY G. LANGE MACHINE WORKS

166 N. MAY STREET
Mon. 3522

DISHWASHERS — PORTERS

Steady — Day and night shift

Good working conditions

— APPLY —

MARQUIS CO.

2608 N. Clark Street, Chicago

Opportunity for Young Man who wants a future as apprentice for

WOOD ENGRAVING

and ART DEPT.

ZACHER ENGRAVING CO.
629 W. Washington Blvd.
Randolph 4280 — Chicago

Help Wanted

Bell Fibre Products Corp.

NEED

MEN — MEN

Here is an excellent opportunity for employment with a well established manufacturing company now on civilian production

Our Reconversion is no Problem

GOOD PAY
FREE INSURANCE
STEADY WORK

Experience not necessary

Apply at once

1111 East 83rd Street

Competent Woman For General Housework and Cooking

for pleasant congenial home on near North Side

6 1/2 Day Week — 1/2 day off on Thursday and every other Sunday

Other Help employed — Go home nights — Pleasant Working Conditions — Permanent position

Good salary

Call: Sup. 5786

Secure your future with a good establishment

We have several openings for

Girls and Women

FOR SAUSAGE LINKING

— ALSO —

ALLAROUND WORK IN SAUSAGE KITCHEN

Good working conditions

H. & M. Provision Co.

310 N. GREEN ST.

Secure your future with a good and old-established company

We have several jobs open for

SHEET METAL LAYOUT MAN

for samples. — Also

SILK SCREEN PROCESS MAN

to cut stamps — Good working conditions

Eagle Sheet Metal Mfg. Co.

1300 W. FLETCHER ST.

GRADUATE OR REGISTERED — NURSES —

for

ALLAROUND FLOOR WORK

8-HOUR SHIFT

GOOD WAGES

Danish-Am. Hospital

1621 N. KOSTNER AVE.

TWO EXPERIENCED

MIEHLE CYLINDER FEEDERS

Shop is a private ownership

GOOD WAGES—STEADY WORK

Apply

MAJESTIC PRINTING CO.

2146 N. Sheffield Ave. — Bit. 0348

OFFSET PRINTING PLANT

Needs experienced

STRIPERS OPAQUERS PAPER CUTTERS

Top wages. Steady work. 40 hour week. Time and half for overtime. Music while you work. Hospitalization insurance

RAPID COPY SERVICE

STA. 5977 123 N. Wacker Drive

CARVER NEEDED

Excellent Pay

8 Hours Day 6 Days a Week

CORONA CAFE
531 North Rush Street
(Rush and Grand Ave.)

CABINET MAKERS WOOD FINISHERS

Ideal working conditions

SIX BROS. PIANO CO.
6505 S. Cottage Grove Ave.

HELP WANTED

PIPE LINE SERVICE CORPORATION

NEEDS AT ONCE

20 HUSKY MEN

FOR FACTORY WORK

STEADY WORK GOOD PAY 48 HOUR WEEK

GOOD OPPORTUNITY FOR STEADY RELIABLE MEN

Apply EMPLOYMENT OFFICE

Bensonville Road, near Mannheim Road — Franklin Park, Ill.

WE NEED MEN — AT ONCE

JIG BORING OPERATORS (Experienced)

ALSO

SHIPPING CLERK

ABLE TO KEEP RECORDS ETC.

PERMANENT WORK GOOD SALARY

PLUS A GOOD COMPANY TO WORK FOR

APPLY

METRO TOOL & GAGE CO.

4240 WEST PETERSON. PHONE KILDARE 8123

UNSKILLED FACTORY WORKERS

Day and Night Shift

48 Hour Week Good Wages

DOLE REFRIGERATING COMPANY

5910 North Pulaski

WOMEN

TO PACKAGE

MEDICINE and DRUGS

Good starting wage

Automatic increases

Free Bus Service to plant from Chicago and Evanston

WYETH, Inc.

8100 McCORMICK BLDG.

Independence 2400

MEN

to receive and ship

MEDICINE and DRUGS

No experience necessary. steady work; automatic wage increases

Paid holidays, vacations, sick leaves

WYETH, Inc.

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Za Koroško smo se borili...

Po bataljonu je zasumelo: "Trebalo bo čez Dravo, tudi tam so naši ljudje, ki jim moramo pomagati, tudi njim moramo prinesiti svobodo, ki jo že dolgo let pričakujemo." Bližal se je dan slovesa, treba bo nastopiti pot na Koroško.

Svete so nam bile besede: Koroška, Rožna dolina, Gospa sveta... Sklenili smo, da se bomo borili za brate, ki so nas dolgo klicali preko meje in smo slišali njihove obupne klice, razumevali njihovo bol. Trgalo se nam je srce ob misli, da naši zaslužni bratje na Koroškem (toliko trpijo). Čakali smo dne — in ta dan je prišel.

Temna je bila noč, tipali smo in iskali poti skozi drn in strn, prtipali smo se do Drave... Pritajeno je šumela voda — morda je kateremu izmed tovaršev za hip vztrepotalo srce, stisnil je zobe in molče sedel v čoln. Ko je poslednjikrat prispel čoln do obrežja, smo naročili veslaču pozdrave za naše drage. Spogledali smo se in molče stisnili roke — bili smo med prvimi borci za Koroško... Pred nami se je odprl nov svet, trda borba, težko delo — pripravljani smo bili na vse.

Težak je bil začetek. Utirali smo si pot v srca Korošcev, kakor nit se je pletla vez med njimi in nami. Naš prvi in največji uspeh je bil: pridobili smo si njihovo zaupanje. Potožili so nam svoje gorje iz dolgoletnega zatiranja in si želeli le eno, da bi z nami zadihali svobodno v skupni domovini.

Odjeknilo je po gmajnah, puška je spregovorila tudi na Koroškem. Kdo bo močnejši? Toda fašizem bo premagan, mora propasti! — Naša borba je huda, polna trpljenja, a veličastna.

Zmagati mora pravica, po vseh deželah na svetu, tudi na Koroškem. Toliko mladega življenja počiva po njenih planinah in gmajnah!

Oni dan sem srečala na ulici tovarišico iz Rožne doline. Dobro sem se je spominjala še izza borb na Koroškem. Njihov dom je tako gostoljubno zmeraj sprejel partizane in sami so imeli dva sina v partizanih. Pa kakor je bila srečna, ko mi je po dolgem času spet stiskala roko, tako mi je z vso žalostjo hotela pripovedovati, kako so spet nesrečni, koliko morajo spet trpeti. Saj je toliko Slovencev na Koroškem zaprtih, niti v pesmi niti v besedi ne smejo izraziti tega, kar mislijo in čutijo, ne smejo povedati na glas svoje velike, boleče misli, da hočejo k Titovi Jugoslaviji!

Se po cerkvah zabranjuje slovensko petje in slovenske pridige! V občinskih odborih izpodrivajo Slovence in se povsod silijo v ospredje nemčurji in "Heimatschutzi", ki prav tako sovražijo nas Slovence kot nacisti. Mnogo nacistov se je prelevilo v razne druge stranke, ki naj bi bile "demokratske", vendar pa sovraštvo do Slovencev in naših težej ni prav nič omlajeno.

Nisem vedela, kaj naj ji rečem v tolažbo na njene besede, ki jih je izpovedala kakor grenko bolečino.

"Pridite zopet k nam, pridite spet na Koroško, stopite v Rožno dolino, kakor takrat, ko ste se borili, dro!"

"Saj pridemo, saj bomo prišli! Sli bomo na božjo pot in spet stopili na tisto našo sveto zemljo..."

"Ampak, ko boste prišli — ostanite za zmeraj!"

Zora, koroška partizanka. (Slov. poroč. 11. sept. 1945.)

Brunova mama

Ce se spustiš od Sv. Ane nad Tržičem po hribu navzdol, opaziš med skalami in smrečjem majhno, prijazno hišico. Tako je skrita, da jo težko najdeš. Celotno pred belogardističnimi zločinci je bila nekaj časa varna.

Nam partizanom je bila zmeraj topla in prijazen dom. Kadar je šel partizan mimo, ga je privabila ljubeznivost te hišice na požirek hladne studenčnice ali na skodelico mleka in kruha. Za najbolj utrjenega pa je bila v mali sobici pripravljena postelja.

V tej skromni hiši "prebiva" naša mama", kakor smo jo mi nazivali. Njen sin in hčerka sta bila partizana, mlajši sin, za vojsko nesposoben, pa je ostal doma in pridno vršil službo kurirja.

Kadar je prišel sin za kratek čas domov, je bila naša mama neizmerno vesela, nič manj pa se ni razveselila tudi drugih partizanov, ki jih je hotela kar vse imeti za svoje sinove. Saj jih je tolikokrat tako materinsko postregla, čeprav s skromnim grizljajem, ampak kar je dala, je dala od srca. Nikdar ni niti za hip ustavljala svojega sina, kadar se je podajal na nevarno pot, in hčerki ni branila, ko je hodila po nevarnih potih mimo belogardističnih postojank in nosila važna pisma. Svojega malega, bolehnega sina je še sama poslala na pot, kadar je šlo za usodo partizanov. Večkrat je sama stradala, da je prihranila kruha za svoje otroke — partizane.

Dobra in hrabra je bila Brunova mama. Kadar je bilo treba kaj žrtvovati, ni pomislila na morebitne posledice, saj se tudi takrat ni pomišljala, ko je domovina klicala njene otroke v borbo.

Zaradi poostrelega oprežanja in nadziranja domačih izdajalcev pa nam žal ni bilo mogoče več obiskovati našo dobro mamo. Pa smo se pogovarjali in

grel pri njeni topli peči samo še v mislih.

Do osvoboditve je nismo videli več. Zadnjice pa sem jo srečala na nekem zborovanju. Obtežena je bila v črno. Nisem je spraševala zakaj, vedela pa sem, da je morala izgubiti enega svojih najdražjih. Tiha bolest je bila zapisana v njenih očeh in vendar je nekaj ponosnega sijajala iz njenega obraza. Se bolj drobna in suha se mi je zdela kot nekdanj.

"Pridite zopet gori pogledat v našo bajto," nas je z vso prirečnostjo vabila. "Takrat sem zmeraj čakala in mislila na vas, ko vas ni bilo več k meni. Pa saj sem razumela: Ni bilo mogoče! No pa zdaj pridite, naša vrata so zmeraj odprta..."

Saj bomo prišli, naša dobra mama, zagotovo pridemo v tisti skriti, tihi domek in v spominih bomo doživljali tiste "grenke in lepe partizanske dni".

Mileva Petrovičeva.

(Slov. poroč. dne 11. sept.)

Dr. Mirko Pokorn

13. septembra 1945 je bil v Ljubljani pogreb dr. Mirka Pokorna, partizanskega zdravnika, ki je padel pred tremi leti kot žrtev italijanskih imperialističnih morilcev.

Po zlomu predaprilske Jugoslavije je pribežal pred Nemci iz Konjice v takojmenovano Ljubljansko pokrajino. Težka je bila ta pot. Izgubil je skoraj vse in skrbeli je moral za številno družino. Nastanil se je v Dobrem polju, kjer se je takoj povezal s partizanskim sobranjem, ter začel z vso družino sodelovati v borbi proti okupatorju. Pogumno so vzdrževali zvezo, prenašali gradivo za partizane in jih zdravili. Pred italijanskimi fašističnimi rablji se je umaknil v osvobodene Struge. Nato v Stari log.

Avstuga, pred tremi leti, je prihrumela čez osvobodjeno ozemlje italijanska ofenziva. Vso družino, razen žene, so mu zajeli okupatorji in odgnali oboge otroke v internacijo. Z ženo sta se le skrivala okrog Kunča,

nafo sta se naselila v Šumberku. Zeno in njega je skrbelo, kaj je z otročički. Nobene vesti nista imela od njih. Vendar nista postala malodušna. Vedela sta, da veliki cilji zahtevajo velike žrtve. Hudo je, če starši obkokujejo otroke. Toda, če tudi to mora biti, naj bo. Vedela sta, da pot našega naroda gre naprej do svobode, četudi to pot tlakujemo s svojo krvjo.

Se vedno jima je bila prva misel pomagati partizanom. 13. septembra 1, 1942, dan preden je mislil nastopiti službo v vojski, je dr. Pokorn šel zdraviti partizane Jurčetačevete. Bili so v bližini vasice Rdeči kamen.

Italijanska vojska se je prav tisti dan zagnala v napad na partizansko bolnišnico. Večina težkih ranjencev se je rešila, dva najtežja pa so zločinski ubili in bolnišnico požgali. V bližini Rdečega kamna so ubili tudi dr. Pokorna in se nato podpisali na puste in okajane ruševine zidov vasice.

Italijanski imperialistični zločinci so šli z Rdečega kamna. Zapodili smo jih iz naše prelepe Slovenije.

Dragega tovariša Pokorna pa so čez tri leta svobodni ljudje položili v svobodno zemljo, za katere osvoboditev je žrtvoval svoje življenje.

Po Slov. poroč. z dne 13. sept.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

XI. "Divini Redemptoris" o brezbožnem komunizmu smo spoznali, da je to največja nevarnost, ki je kdaj grozila slovenskemu ljudstvu. Naša pastirska dolžnost je bila, da smo svarili pred to nevarnostjo in jo skušali preprečiti. Z vso gorečnostjo smo skušali poglobiti versko življenje ljudstva in moram reči, ne brez uspehov, hvala Bogu in Mariji Pomagaj! Da smo imeli prav, dokazuje sedanje stanje v domovini, kjer vlada čisti in pravi komunizem, kar jasno sprjuje težke razmere, o katerih govori skupno pastirsko pismo jugoslovanskih škofov. Boga prosim, da bi tam v Vasi veliki in svobodni domovini bili obvarovani pred zlom brezbožnega komunizma, ki ima sto krink, pod katerimi zna skrivati svoje zle namene in varati verne ljudi — tako pravi papež Pij XI v imenovani encikliki.

Molimo drug za drugega! Pozdrav in blagoslov!

Gregorij Rožman. I. r. 13. X) 1945.

Nobene skrivalnice ni treba. Kanonik Oman je spustil s tem pismom škofa Rožmana mačka iz žaklja. Prvič, ker ni res, da duhovščina v Sloveniji ni imela priložnosti pošiljati sem svoje propagande — le vrašašete Franca Snoja, ali pa Miho Kreka, ali pa patra Ambrožiča. Saj je prihajalo po cele vreče pošte iz Slovenije, seveda skozi vaticansko pošto, ampak vzlic temu se škof Rožman izgovarja, da smo čuli sem le nasprotno plat zvona. In škofov izgovor na Pija XI., čes, bodimo proti komunizmu, bo tu malo zalegel. Tam pa nič. Saj ljudje niso slepi, pa tudi ako so analfabeti. V huddih dneh le pridejo h pameti.

Katoliška cerkev je bila največja veleposelstnica na Slovenskem in Hrvaškem. Sedaj je uknjžena kot splošna ljudska posest. Torej kar bo dohodkov od nje, jih bodo deležni dninarji, ki so reveži, in ne več škofje, prosti in korarji, in ne baroni ter grofje.

Franc Snaj je rekel nekje v Sloveniji poročevalcu dnevnika "Cleveland Press", da so vsi Slovenci ponosni na governerja Lauscheta. Namreč v Sloveniji da so vsi ponosni nanj. Ne izgleda pa, da to velja tudi za vse Slovence v Ohio.

Sovjetska unija ima mnogo tehnikov. Toliko, da jih je izmed njih že prilično prišlo v službo k nam v Zed. države. Zato je nesmiselno, če ji bi pretili z atomskimi bombami, vzlic njeni trmoglavosti. Če se moreta kolektivizem in kapitalizem usoglasiti, dobro. A najbrž nikakor ne moreta skupaj orati. Oziroma jima je nemogoče.

Vjačeslav Molotov ne bo propadel. Rekl so, da ga Stalin misli poslati na "počitnice" v Sibirijo. Ampak njegov govor 6. novembra je bil jako dosleden. Kot je bil Attleejev pred kongresniki v Washingtonu. Oba sta izšla iz življenske solé in oba sta se učila več od ljudi kot od profesorjev.

Izgredi v Bukarešti za "de-

mokracijo" pred dvorno palačo niso uspeli. Ameriški tisk jih je sicer obširno razglašal, a ameriška javnost ve, da rumunska dinastija in demokracija nista nič v sorodu. Ampak je vendarle čudno, kako to, da se mi toliko navdušujemo za dinastije, čeprav imamo republikansko obliko vlade! Menda samo zaradi tega, ker smo za kapitalizem veliko bolj kot pa za karkoli drugega na svetu.

V naši armadi v Gorici in v Trstu je nekaj "kaplanov" in pa članov "inteligentne službe", ki pridno poročajo v ameriški tisk proti Titu. Češ, da je diktatorski itd. Eden izmed njih se je potrudil poslati v glavne dnevniške pastirsko pismo škofov. Kot da sa škofje sploh kaka avtoriteta o razglašljanju demokracije. Ampak tisti, ki so se borili zanjo, tisti pa jo razumejo. (Ne škofje!) Zato so tudi zmagali.

Demokracija v novi Jugoslaviji menda ni po našem kopitu in morda tudi volitve niso bile take, v katerih se bi kandidati zmerjali kakor smo tukaj napačeni. Ampak vršile so se. Jugoslavija je izvolila konstituantno, katere glavna naloga je odpravi monarhijo. Izvoljena je bila tudi zbornišča narodov, po naše nekakšen senat — v katerem dominirajo intelektualci. Peter v Londonu študira, kaj naj on napravi. Ce bi imel korajžjo, bi šel v Srbijo, "v gore in šume", kjer bi lahko pričel s civilno vojno. Slovenci v Ljubljani pravijo, da je ne bo. In med Srbi v Srbiji je tudi razvidno, da jih ne mika vanjo. A v Pittsburghu pa so na vso moč zanjo.

Pozabljivost ali kar že je vzrok, da tisti, ki se sedaj toliko navdušujejo za demokracijo v Jugoslaviji, niso storili ničesar zanjo, dokler je gazil po nji kralj Aleksander, knez Pavle, dr. Korosec in razni drugi politični ter militaristični veljaki.

Ameriški vojaki se v evropskih mestih z domačini nič kaj dobro ne razumejo. Pa tudi o njihovem ugledu ne prihajajo sem nič kaj dobra poročila. Posilstev po kakih 100 na teden, tatvin, ropov in ulomov pa toliko, da je "škandal". A občajno imamo najraješ slabo besedo le o ruskih vojakih. Kot da so samo oni ljudje, drugi pa — no — nadljudje, gentlemen in krščanski, kakor jih obrneš.

Listi v Parizu so se zavzeli govoriti odkrito, kaj mislijo o naših vojakih. Na kratko, udeleženi so v vse sorte raketirskih cijah, vsako Francozinjo smatrajo za prostitutko in Francoze pa za umazan, ignoranten narod. Ni prijetno, ko človek pomisli, da se tako razmerje med našimi četami in Francozi zares uveljavlja.

Socialisti v Evropi imajo sedaj vse priložnosti uveljaviti svoje zahteve in svoj program. Ampak ne drugače, kot če so se kaj naučili iz svojih skušenj med in po prejšnji svetovni vojni. Isto velja za komuniste.

Ruski in ameriški vojaki v Berlinu se ne vidijo radi. Kadar se spopadejo, pade navadno ruski vojak, ker nima pištole takoj pri rokah. Sploh sta se ameriško in rusko vojno poveljstvo odločila, da naj se naši in sovjetski vojaki čimmanj srečavajo. All je vzrok tem mržnjam med njimi propaganda, ali pa le kaki rasni predsodki, tega psihologi še niso dognali.

Z relifom se po svetu veliko spletakarji. N. pr. na Poljskem. Ameriške poljske religne skupine v Zed. državah drže baje ogromne zaloge živil, ki gnijejo, in blaga, ki ga razjedajo molji, zato, ker se ne strinjajo s poljsko "komunistično" vlado.

Na Javi ne gre gladko in An-

glji je hudo, ker mora tam pobijati na ljubo Nizozemcem domačine. Churchill je sklenil tako pogodbo in sedanja vlada se smatra moralno obvezanim, da jo drži. Ampak kaj pa s tistimi vse sorte svobodščinami, ki smo jih svetu vseprek obljubovali?

Politična kriza v Evropi in drugje narašča

(Nadaljevanje s 1. strani.)

v svet vesti in očitke, da Rusi v svojem okupiranem delu Nemčije uposlujejo samo komuniste in dovoljujejo v časopisju samo komunistično propagando. A vendar je bila sovjetska vlada prva, ki je v Nemčiji dovolila obnovitev delavskih unij in pa o b n o v i t e v protifašističnih strank.

Nesoglasja glede Nemčije bodo ostala, dokler se ameriška, angleška, sovjetska in francoska vlada ne zednijo, kaj sploh hočejo z njo. In naravno, Moskva ni zato, da se bi obnovila v kapitalizem in militarizem, a pristaši starega reda pa niso zato, da se jo bi spremenilo v socialistično državo.

Zaviranje socializacije

Ameriški kapitalizem vsled tega ni le zoper ruski boljševizem, ampak gleda z zgražanjem tudi načrte za socializacijo industrije in bank v Franciji, v Angliji, v Čehoslovaški, v Jugoslaviji itd.

Stari ameriški finančnik in zaupni svetovalec Trumanu in več drugih bivših naših predsednikov, Bernard M. Baruch, je nedavno zvezni vladi in kongresu dejal, da ne dajati posojil državam, ki mislijo uvajati "socializem" z našim denarjem.

Znano je, da ko je bilo že domnjeno, da damo posojilo Čehoslovaški, je ameriški poslanik iz Prage svetoval, naj z njim počaka, da bomo videli, kako daleč misli sedanja češka vlada izvesti socializacijo. In ameriška trgovska in finančna komisija je dala v Beogradu razumeti, da posojil in kreditov iz Amerike ne bo, ako se bo v Jugoslaviji komunizem uvajalo. In v Angliji ne bodo pozabili, kako demonstrativno je predsednik Truman prekladal lend-leasea dajanje čim je bilo oznanjeno, da je torijska stranka s Churchillom na čelu temeljito poražena.

Dva sistema v navzkrižju

V tem listu znova in znova poudarjamo, da se v teh sparih ne gre med demokracijo in diktaturo, čeprav toliko pišejo o tem, ampak med dvema ekonomskima sistemoma. Ameriški kapitalistični sloj je razredno zaveden, je silovito bogat in interese ima križem sveta. Zato mu ne more biti vseeno, kadar prihajajo iz Anglije, Francije itd. glasovi o socializaciji. In smatra, da ne bi bilo Rusov zanjo, če ne bi bilo Rusije, ki je privatno svojino in izkoriščanje za privatni profit popolnoma odpravila.

Toda v Evropi je ljudstvo spoznalo, da s starim ekonomskim sistemom ne bo mogla več naprej. Tisti, ki so tam še posestniki bogastev, so načrtom za poddržavljenje kajpada ne le nasprotni pač pa sovražni in v boju proti "komunizmu" se obračajo za podporo v Zed. države. Klerikalizem je v tej borbi proti Rusiji po vsem svetu najbolj glaslan in odprt. Toda če nečemo, da Evropa zaide v popolno ekonomsko polomljajado, v lako- to in kaos, je tudi za ameriški kapitalizem boljše, če socialnega razvoja v nji ne bo zadrževal nego ji pustil, da se čimprej reorganizira po socialističnih načelih.

Chicago in Severni Illinois JE TRŽIŠČE KI NIMA VELIKOSTI IN PARA PO RAZNOVRSTNOSTI

To okrožje ima kakih pet milijonov prebivalcev.

V Chicago in Severnem Illinoisu nista samo ena ali dve glavni vrsti industrije, ampak vse polno različnih vrst. Razen tega je to okrožje svetovni trg za poljedelstvo in trgovino. Ti činitelji nudijo gospodarsko ravnotežje, ki pomaga izenačiti naraščanje in pojanje pri prodaji.

Kaj pomeni — industrijska raznoličnost?

V Chicago in Severnem Illinoisu je 10.000 proizvajalnih tovarn. Izdeluje vse od traktorjev pa do zobne paste, od brusov pa do opreme za X-zarke — celotna letna proizvodnja je celo pred vojno znašala 4 1/2 milijona dolarjev. 86% vseh vrst ameriške industrije je zastopanih v tem kraju.

Zakaj sta Chicago in Severni Illinois tako važna v poljedelstvu Zedinjenih držav?

Zato, ker to okrožje leži na sredi bogate poljedelske doline srednjega zapada, brez dvoma največjega živež pridelujočega kraja na svetu. To je pa spet napravilo Chicago in Severni Illinois posebno pomembno središče za pripravo in razpečevanje živil.

Tukaj je tudi kraj, ki ustvarja strahovito kupno silo sam zase — mogoče in postrežbo za življenje, kar tukaj živeči ljudje potrebujejo in morajo imeti.

Kaj pomeni — strahovita kupna sila?

To pomeni n. pr., da so letni dohodki ljudstva v tem okrožju letos dosegli 7 1/2 milijona dolarjev, ti dohodki pa seveda odevajo v kupni silo. Kupna sila pa je ustvarila prodajo na drobno, ki je v Chicago in Severnem Illinoisu znašala nad 2 milijona dolarjev v 1943. Razen tega je Chicago središče trgovine na debelo — nadaljni 5 1/2 milijonov dolarjski trg. Eno samo poslojje — Merchandise Mart — privabi 400.000 kupecev na leto. To je nekaj vzrokov, zakaj je Chicago po celi Ameriki znana kot "Veliko centralno tržišče".

Kaj vse to pomeni za vas?

Pomeni, da če nameravate začeti ali razširiti kako industrijo, ki bi imela koristi, če bi imela dostop do trga, ki mu ni para ne po velikosti ne po raznoličnosti, potem Chicago in Severni Illinois zaslužita, da tu do kraja preiščete vse možnosti. Veselilo nas bo, če vam moremo pomagati pri proučevanju tega okrožja in njegovih priložnosti za industrijo po vojni.

Industrije v tem okrožju imajo te nenavadne prednosti

Železniško središče Zedinjenih držav — Svetovno letalsko pristanišče — Zveze po notranjih vodah — Zemljepisno središče prebivalstva Zed. drž. — Veliko finančno središče — Veliki osrednji trg — Središče za pridelavo in pripravo živil — Vodstvo v železni in jeklarski proizvodnji — Dober sloves glede delavskih odnošajev — 2.500,00 kilowatov sile — Ogromna skladišča premoža — Polno gasolina in olja — Dobra vlada Dobro življenje

To je četrti v seriji oglasov o industrijskih, poljedelskih in stanovanjskih prednostih v Chicago in Severnem Illinoisu. Če hočete več zvedeti, se obrnite na

TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT

Marquette Building—140 South Dearborn Street, Chicago 3, Illinois—Phone RANdolph 1617

COMMONWEALTH EDISON COMPANY • PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS
WESTERN UNITED GAS AND ELECTRIC COMPANY • ILLINOIS NORTHERN UTILITIES COMPANY

SOKOL'S NAROČILA PO PAKETNI POŠTI ZA JUGOSLAVIJO

Sedaj pošiljamo božična darila v Jugoslavijo

Cene \$2.85 in več, vštevši poštnino

Pišite za cene in druge informacije na naše zastopnike

PALANDECH BROTHERS

536 SOUTH CLARK STREET, CHICAGO 5, ILL.

ali naravnost na nas

SOKOL & COMPANY

241 E. ILLINOIS STREET, CHICAGO 11, ILL.

(Dolgoletni dobavljači jugoslovanskih produktov)

A SUBSTITUTE FOR STRIKES

We agree with President Truman in at least one respect: We are tired of strikes. For that matter, we suspect that most Americans including labor unionists and strikers themselves, are tired of constantly-recurring wars and rumors of war on the labor front.

Right now the nation is confronted with some pretty serious situations, for which strikes are at least partially responsible. The fuel situation is an example. It may be that homes will be cold at times and that some people will sicken and die as a result—to some extent because of strikes.

So what? Are workers to take without opposition whatever the boss offers?

Well, no! Not on your life! Our alternative to strikes is something a bit more positive and constructive than that.

The trouble with strikes, as we see it, is that when workers strike they are saying what they WON'T DO. They won't drive trucks. They won't mine coal. They won't operate ships. They won't do anything when they go on strike.

Now we have at least two criticisms of such action. One is that it's negative and destructive. The other is that it's a cause of inconvenience to everybody; to the strikers themselves and to the general public.

Well, what's our substitute? The answer is that instead of saying what they WON'T DO, we'd have workers deciding what they WILL DO.

Furthermore, there'd be no "ifs" about it—such as "IF the boss does this" or "IF the boss does that."

If workers would do what we want them to do they'd decide to produce an abundance of everything.

They'd say:
"We WILL produce lots of coal—to keep the people warm."
"WE WILL drive trucks—to get the good things of life to the people."

"We WILL operate ships—so that nations can deal with nations for their mutual welfare."

And the reason the boss wouldn't figure in it would be that the workers—who are the majority of the people—would BE the boss.

Strikes are the weapon that has been used to settle disputes under capitalist system. And workers must have a right to strike whenever they want to or they will lose all of their freedom.

But there's the point. We wouldn't tolerate capitalism.

We think that, instead of striking for what they want, workers should vote for an economic system that will give them the full social value of the product of their toil. That's the Socialist way. And, of course, when workers use their political power to make the means of life the property of everybody and the products of labor the property of all who do their share of labor, strikes will disappear, because then workers would have nobody but themselves to strike against.—Reading Labor Advocate.

FREEDOM FROM WANT

Since freedom from want is fundamental to the enjoyment of other freedoms, and since the pressure of hunger is a standing menace to peace, it is fitting that the Food and Agriculture Organization (FAO) should be the first of the United Nations satellite groups to start operations. Meeting at Quebec at the end of October, the organization adopted a charter which has already been signed by more than thirty nations, elected officers, and began discussions of its monumental task. FAO will collect and distribute information regarding nutrition, food, and agriculture, provide on request technical assistance to member governments, and prepare and recommend to "the appropriate authorities" positive measures to improve the production and distribution of food and other farm products. Naturally there was some controversy at the conference about where to begin. Countries with the most advanced farming practices—the United States, Canada, Australia, and Denmark, among others—were particularly concerned about prospective surpluses and urged the promotion by FAO of international controls which would stabilize prices. On the other hand, China and India, whose great problem is to increase productive efficiency and so raise the deplorably low living standards of their people, proposed that for the time being attention should be concentrated on supplying technical assistance. Countries which must import much of their food, such as Britain, also appeared uneasy about measures which might restrict supplies or raise prices against them.—The Nation.

NOBEL PRIZE, PRE-HIROSHIMA

Men joke about the Nobel Peace Prize, but somehow the joke never seems to come off. The annual award—with suitable suspensions in time of war—seems to express an undying human faith that the world will yet learn to live at peace.

It is altogether fitting that the prize this year should go to Cordell Hull. Secretary Hull gave the peoples of all lands inspiration and courage when he negotiated the Moscow Pact, and presided over the initial discussion that led to the United Nations charter. He symbolizes perhaps as well as any man living, the transition of America from isolationism to responsible world citizenship.

In the year that has elapsed since he retired from the State Department we have learned how rigorous are the duties of that citizenship. A bomb at Hiroshima has outdated Mr. Hull's point of view already. The nation honors him in the knowledge that the peace he sought can now be secured only by a much greater modification of national sovereignty than he thought necessary or possible. May his successors learn well the lessons of this year.—The Chicago Sun.

AFL HITS OCCUPATION POLICY

Elimination of Nazi power and influence from the life of the German people cannot be accomplished by an army of occupation alone, the AFL points out, urging that the German labor movement must be encouraged, as German unionists can take leadership in rebuilding democracy.

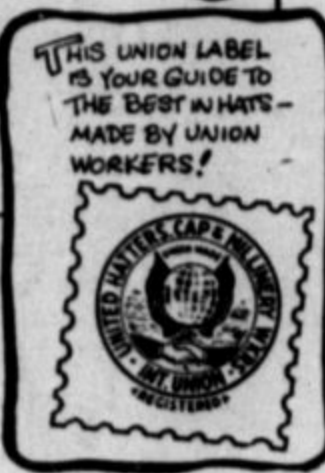
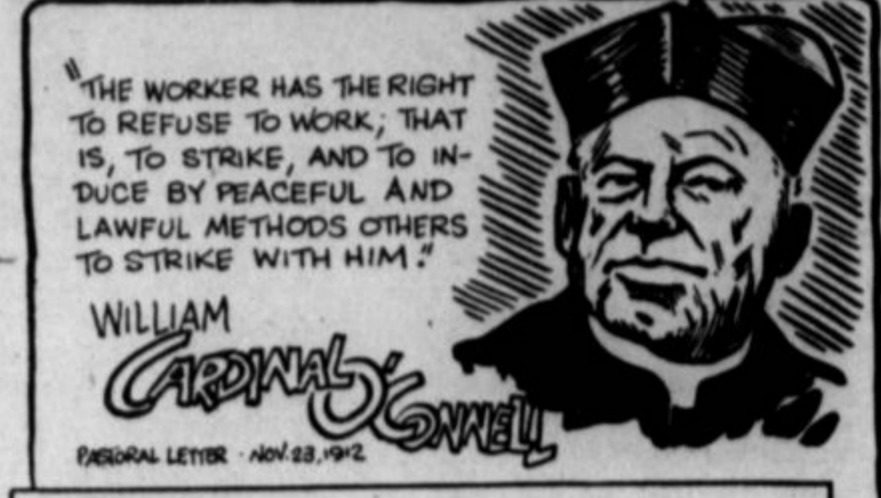
"Yet very often," the AFL charges in its monthly survey, "the American Military Government has refused to authorize union organization or to heed the suggestions of union anti-Nazi committees. . . . The general policy of the American Military Government has been to permit union organization with reluctance, and all too often to refuse permission and suppress meetings. This policy has stifled the rebirth of democracy and prevented the elimination of Nazis."

The AFL stresses the obvious fact that German unions should be actively encouraged and recalls that the Potsdam Agreement gave a clear directive that the organization of workers in free trade unions should be permitted.

"If our government wants to achieve the purpose for which our boys fought and died," the federation adds, "it should not only permit but actively encourage the organization of German workers in unions and cooperatives. Bona fide union anti-Nazi committees should be fully endorsed by the occupation authorities so they can function effectively. Union funds, which were seized by the Nazi labor front, should be returned to the unions. Social insurance funds should be restored and the social security laws, effective before the Nazi regime, should again be put into operation."

In ending the discussion of this particular aspect of occupation policy, the federation survey says: "The AFL, the largest and most representative labor organization in this country, should have the opportunity to send representatives to Germany, to work under the Allied Control Council. They could advise and encourage German workers in democratic union organization and greatly speed the work of denazification." — The New Leader.

THE MARCH OF LABOR

Does This Explain Soviet Censorship

Perhaps Russians, Observing How Our Press Treats American Workers, Feel They Must Curb Correspondents

American newspapers are making a great fuss over press censorship as enforced by Russia. One might easily imagine we fought this war to make the world safe for "roving reporters."

Just why the Soviets are enforcing rigid censorship we don't know. Perhaps the Russians are familiar with the way American papers treat workers here at home—the same workers who, according to all authorities, have just made such an important contribution to the winning of the war.

In the circumstances, our press might be expected to treat the workers decently. Instead, almost without exception, our papers grossly exaggerate every incident calculated to reflect on the workers but forget to emphasize, and in many cases ignore, favorable facts.

In other words, our newspapers owned, in the main, by multimillionaires who are literally wallowing in wealth, treat American workers as atrociously as the propaganda agents of any totalitarian regime.

Of course, they don't wreck union headquarters or beat up labor leaders in the streets, but heaven knows what they would do if they had the power!

The Russians are familiar with all that. Perhaps they say: "If American newspapers treat their own people in this abominable fashion, what will they do to us?" So they clamp down a censorship and nothing comes through until it has been officially O. K.'d.

The other day American correspondents in Moscow thought they saw a chance to put the Russians in a hole. They addressed to the government a protest against censorship, and then they wrote stories transmitting that protest to their papers in this country.

They publicly confess they did not expect the news to get to this side of the water. They were sure the censor would blue-pencil it. The Russians were too smart. They transmitted the stories as written, to the great confusion of the American correspondents.

Before the American press can make an impressive showing in its fight against foreign censorship, it must establish a reputation for honest reporting. It certainly hasn't that reputation now, and doesn't deserve it.

It all boils down to this: We have in this country a free press, but unfortunately we haven't a fair press. Naturally, this paper doesn't like censorship of any kind except in extreme emergencies, but LABOR confesses it finds it difficult to get "all het up" over the demand that American correspondents be permitted to send anything they see fit from any part of the world.

We are not at all sure they would use that freedom to enlighten the American people or to advance the cause of world peace.—Labor.

SOME ODDS AND ENDS

Whatever the crisis in the Netherlands Indies and whatever the outcome of the Indonesian independence movement, what could be worse in the long run for the Allies than the stupid use of Jap troops to police and in combat against the Indonesians?

How can the Allies face the Indonesians and tell them that they have been liberated from the Japanese only to have Japanese soldiers under Allied orders fire on them?—The Milwaukee Journal.

Pessimist: A man who feels bad when he feels good for fear he'll feel worse when he feels better.

Those stories about starving Poland may have been somewhat exaggerated. A Times correspondent tells us that anybody can buy a splendid dinner in Warsaw for \$100.—Brubaker in The New Yorker.

Many times a "clear conscience" gets the credit that really belongs to a poor memory.

Just what ever became of that loquacious citizen who was so sure that all our labor troubles would end if we could only get Madame

Perkins out of the Cabinet?—The Daily Oklahoman.

It's safe to believe in half that you hear—the trick is in learning which half.

The movie strike in Cleveland left would-be theatergoers in the dark. Just like the plots of some of the movies we've seen.—The Pittsburgh Press.

A chip on the shoulder is really dandruff from the wood higher up.

RESEARCH TO REDUCE HEART DISEASE TOLL

Some 400,000 deaths in the United States annually are traced to diseases of the heart, more than from any other cause. In an effort to reduce the figure, life insurance companies of this country and Canada have created a fund of \$3,500,000 for research to be spent within the next six years.

STOP, LOOK AND—

An Ozark centenarian died recently after seeing an automobile for the first time. He did not see it soon enough.

IN THE WIND

From THE NATION

EDUCATION: The University of Minnesota is offering a course in scientific and technical Russian. The prospectus says, "The publication of numerous important scientific contributions in Russian makes it essential for scientists in this country to have at least some rudimentary reading knowledge of the Russian language."

GUIDANCE: "My point is," said Paul Mallon in a discussion of the atomic bomb on October 9, "we should not be guided politically by scientific advice."

BARGAIN BASEMENT: The United Ships Corporation, New York, has Canadian corvettes for sale. "For a minimum of \$29,000 each," says an advertisement, "in quantities of ten, we offer you these famous vessels costing originally over \$650,000 each."

FORTISSIMO: Editor and Publisher's special supplement on syndicated columns lists Dorothy Thompson's "On the Record" under Music.

POPULARIZATION: Hearst's San Francisco Call-Bulletin of October 6 announced serialization of Sinclair Lewis's "Cass Timberlane" in easy-to-read picture-strip form.

TEAM! TEAM! TEAM! A chapter of the Alumni Association of Georgetown University has been established in Tokyo.

SACRIFICE: The Combined Resources and Production Board announced on October 20 that per capita purchases of civilian goods and services in the United Kingdom fell 15 to 20 per cent below the 1938 level during the war, but in the United States and Canada rose 10 to 15 per cent.

O. C. S.: "Chicago department stores," said the Wall Street Journal of October 25, "don't know what to do about former salesmen who went into the services and became captains, majors, and lieutenant colonels. 'You can't expect them to be happy selling socks or shirts,' says one merchant. The stores feel kind of cheated, too. They say it was their training that taught the salesmen how to sell themselves along the road to success in uniform."

EXPLANATION: H. R. Cullen, chairman of the board of regents of the University of Huston Texas, in an address on October 19 said the trouble with the country "is a misunderstanding, not between capital and labor, for we are all capitalists, for to own a house, a cow, a farm, a home, is to be in possession of capital; so the misunderstanding must be between the masses of people and corporations."

Do not be afraid of defeat. It is defeat that turns bone to flint and gristle to muscle, and makes men invincible.—Henry Ward Beecher.

AUTO MOTIVE

New Cars Will Be Smarter, Stronger.—Newspaper headline.

My car grows more decrepit yearly.

Its days of use are over, nearly. The tread upon each tire's diminished.

The paint grows dull, its finish finished.

The bumpers show results of bumping.

And where they weren't, there's been some thumping.

The windshield wiper's ceased its wiping.

Upholstery has lost its piping. The dashlight's off, or flickers barely.

And window's raise, but rather rarely.

The fan belt's worn and pretty tattered.

Corrosion's doing for the battery. A screw's gone from the carburetor.

Another's loose, and going later.

There's less, by month and day and minute, Of cloth and steel and rubber in it.

And more of scars of parking battles And rips and rust and squeaks and rattles.

Bring on those new cars—smarter, stronger. I can't hold out with mine much longer! —Richard Armour

THE HUNGARIAN ELECTIONS

The decisive victory in Hungary of the Smallholders' Party—it won 191 seats in Parliament while the Communists won 52 and the Social Democrats 55—has been variously interpreted as a triumph of democracy, a protest against Russian domination, and proof that Hungary has "gone right." But a consideration of the makeup of the victorious party indicates that such interpretations have only a limited validity. The Smallholders' Party is a catch-all which includes both liberal and conservative elements. It thus provides a haven not only for reactionaries of the defunct Horthy regime but for the middle-of-the-roads who wish to turn neither right nor left. Moreover it is a "safe" party for peasants who mistrust politics as "the trickery of the gentlemen" and for agricultural workers—never organized by the predominantly urban left parties—who are still convinced, in spite of the secret ballot, that their choice will somehow be known to "the authorities." Add to this the fact that all parties had agreed, before the election, to the continuance of a coalition which, we may be sure, will continue to get along with Russia, and it becomes apparent that the victory of the Smallholders' Party was something less than a clearcut endorsement of a specific "conservative" program. The cruel truth is that what Hungary needs most is food, clothing, and fuel. Presumably all parties agree upon the precedence of this "program" which cannot be carried out without the aid, and the mutual agreement, of Russia and the Western powers.—The Nation.

IF WE FIGHT RUSSIA

If, as some people including Norman Thomas, fear, veterans of World War II see their sons marching away to fight Russia in World War III, it will be because they permitted the politicians of today to set their feet upon the road that leads to war.

That is the warning we Socialists voiced at the end of World War I—and millions of people of this and other nations died because we were ignored.

We just don't believe it will be possible for this nation to hold fast to the private-profit motive much longer without enslaving its people at home and running foul of other nations elsewhere in the world. And so we view with grave concern the efforts that are now being made to enable the profit economy and the class society of capitalism to patch up its weak spots.

We suppose it's logical that workers who don't know anything about the aims of democratic Socialism to "fall" for the Truman offer of higher wages and to fail to see or question where any course of action ultimately will lead; workers generally live in short-range situations.

However, unless rank and file Americans do look ahead now, they are almost certain to be used as pawns in a game of international relationships that will end in another conflict of arms.

Our reason for raising the Russian question in this connection is the hope that the people of America may be persuaded to look further ahead than the immediate objectives that now confront them. If the fathers and mothers of this generation can be made to understand that their children are likely to reap the harvest that the adults of today sow, they may be at least a little less likely to be beguiled by those immediate and personal lures that a war-breeding capitalist economy may offer here in the U.S.A. as reconversion hits its stride. —Reading Labor Advocate

1946 PROFITS

From Business Week Sept. 1, 1945

Corporate profits stand to be surprisingly good in 1946. The total isn't likely to fall far short of \$8,000,000,000 after federal taxes and it might quite conceivably top 1944's \$10,000,000,000 by a slight margin.

The higher figure could be registered even though any conservative forecast must allow for a drop from 1944 of 25 per cent to 30 per cent before taxes. . . .

On this basis (a gross national product of \$160,000,000,000 to \$165,000,000,000) total corporate income taxes should be about \$17,000,000,000, down \$8,000,000,000 from 1944. . . .

Corporate income before taxes of \$17,000,000,000 should leave something more than \$8,000,000,000 clear if the excess-profits tax remains in full force. If that tax is repealed, as is very likely, then 1946 income should be \$10,000,000,000 or even a little bit higher.

Thus we get this picture: Gross national product down 20 per cent from 1944; profits before taxes down 30 per cent; profits after paying normal and excess-profits taxes down 16 per cent; profits after taxes, if the excess-profits tax is repealed, as high as in 1944 or up perhaps as much as 4 per cent. . . .

Dividends next year almost certainly will be higher if income after taxes should come up to 1944's \$10,000,000,000 mark.

War-time dividends have been low due to the need for conserving cash to take care of (1) the unforeseeable, and (2) inevitable reconversion costs. The average for all corporations in 1944 was under 50 per cent of income.

Wall Street looks for a peacetime average between 65 per cent and 75 per cent.

\$5 BILLION DROP IN ANNUAL FARM INCOME EXPECTED

WASHINGTON — Farm income may drop from \$20 billion, which is the estimated figure for 1945, to around \$15 billion in the next few years, declares J. B. Hutson, Administrator, Production & Marketing Administration.

Hutson said he foresaw no such disaster as overtook American farmers after the last war when farm income fell to \$5 billion. However, he believes full employment measures, extension of social security legislation, and some form of a food stamp plan will be needed to avert a dangerous slump.

SOME DAY, SOON

Some day in the not too distant future, coal will be smokeless, even the cheaper grades of bituminous.

Research has received tremendous boosts within recent years and the coal industry itself has recognized that unless some cure is found, the coal business will decline.

In Ohio on October 16, men interested in this and kindred problems will meet to exchange their ideas, and it is certain that only good can come from such an exchange.

Progress has been made in the last ten years, but much more is required before coal becomes an almost perfect fuel.

Miners are interested in this, and should be, for the future of coal industry is dependent on solutions to its vexatious problems.—The Progressive Miner.

ADDS 2,000 YEARS TO MAN'S AGE

The United Nations are holding an Education Conference in London and learned men and women from many lands are telling amazing stories.

An archeologist from Iran reports that 400 miles north of Uruk in your Bible and you will find Abraham was familiar with that locality—evidence has been unearthed that civilized men were doing business in Western Asia 5,000 or 6,000 years before the coming of Christ.

That shoves the frontiers of civilization back at least 2,000 years. Possibly archeologists will dig up evidence in the near future showing man was intelligently active even before that date.

"We know that these first citizens were a peaceful community of farmers, builders and craftsmen," said the spokesman for Iran, but the militarists, the diplomats and other "big shots," seeking power, came along and wiped out the civilization those peaceful people were gradually developing. That's the way civilization has worked from the beginning. Peaceful people build and some power-drunk group destroys.

MORE MEAT IN SIGHT

More meat for consumers next year—about 25 pounds per person above what is now available. That is the prediction of the Department of Agriculture, which fears that retailers may have trouble in disposing of their allotments because of "sales resistance"—which is another way of saying "inability to buy."